

MATERIAŁY DODATKOWE

„Inspiracje na wakacje! Praktyczne wskazówki na aktywny czas”

Konferencja online, 11 czerwca 2022

dr Aleksandra
Piotrowska

Małgorzata Koc

Dorota Pāk

Anna Świć

SPIS TREŚCI

dr Aleksandra Piotrowska

Charakterystyka rozwojowa dziecka przedszkolnego **3**

Małgorzata Koc

Piasek, szyszki i kamyki w zabawach
wspierających rozwój mowy i małej motoryki **8**

Dorota Pąk

Sensoryka na wakacjach.
Podwórkowe ćwiczenia stymulujące **18**

Anna Świć

Kodowanie na dywanie – inspiracje na letnie miesiące **25**

Poznaj szkolenia online EduAkcji **63**

EduAkcja
Szkolenia online
dla Rad Pedagogicznych
Poznaj szczegóły specjalnej oferty.

Zadzwoń:

 505 442 812

dr Aleksandra Piotrowska
Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego

Charakterystyka rozwojowa dziecka przedszkolnego

Wiek przedszkolny (inaczej średnie dzieciństwo) obejmuje okres między trzecim a szóstym-siódмым rokiem życia. W jego początkach trzylatek – dzięki wcześniejszemu rozwojowi w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym (inaczej we wczesnym dzieciństwie) – osiągnął podstawowy poziom autonomii wobec otoczenia, dotyczący zarówno działań fizycznych, jak i aktywności psychicznej. **Dojrzałość fizyczna trzylatka pozwala nie tylko na samodzielne chodzenie, ale i bieganie, wspinanie się, wchodzenie po schodach.** Choć kośćcom, stawom i mięśniom daleko jeszcze do dojrzałości, dziecko osiąga elementarną samodzielność w zaspokajaniu swoich potrzeb i automatyzację podstawowych czynności praktycznych, takich jak zakładanie i zdejmowanie pewnych części garderoby, jedzenie, posługiwanie się łyżką, widelcem, kredką czy ołówkiem – oczywiście pod warunkiem, że jego opiekunowie zachęcają dziecko do samodzielności i pozwalają na nią (mimo iż pochlania ona mnóstwo czasu).

Zaawansowanie rozwoju poznawczego doprowadziło do uwewnętrznienia, które staje się procesem oddzielnym od spostrzegania i manipulacji, a więc dotyczącym nie tylko aktualnych czynności, lecz także przewidywanych skutków działań dopiero planowanych („teraz zbuduję most”, „wykąpię lalę i położę ją spać”).

Opanowanie podstaw języka umożliwia słowne porozumiewanie się z otoczeniem – **w słowniku czynnym trzylatka mieści się średnio około 1000 słów reprezentujących w zasadzie wszystkie części mowy,** choć artykulacja i końcówki fleksyjne pozostawiają jeszcze sporo do życzenia.

Emocje trzylatka są jeszcze bardzo niedojrzałe, gwałtowne i krótkotrwałe, a możliwość świadomej kontroli ich ekspresji właściwie nie istnieje. Z tego powodu, choć trzylatek zaczyna już być zainteresowany kontaktem z rówieśnikami, nie bardzo potrafi zgodnie bawić się z innymi dziećmi.

Pod koniec okresu przedszkolnego, u sześciolatka, rozwój fizyczny jest już (w porównaniu z trzylatkiem) **bardzo zaawansowany** – postęp dotyczy procesów kostnienia szkieletu, a krzywy kręgosłupa (lordoza szyjna i lędźwiowa) są już niemal całkowicie ukształtowane. **Wyraźnie zaznaczona jest mineralizacja kości nadgarstka, dzięki czemu sześciolatek może już dość sprawnie rysować, malować czy lepić z plasteliny** (ale dłuższy wysiłek tego rodzaju będzie możliwy dopiero między dziesiątym a dwunastym rokiem życia). Coraz bardziej harmonijne i skoordynowane ruchy sześciolatka umożliwiają opanowanie

wielu czynności manipulacyjnych i samoobsługowych. **Ogromną rolę w rozwoju fizycznym odgrywa aktywność ruchowa, sprzyjająca dojrzewaniu tkanek i osiągnięciu dobrej kondycji dziecka (zarówno fizycznej, jak i psychicznej).** Zagrożeniem dla prawidłowego rozwoju jest natomiast bezczynność, spędzanie czasu przed różnego rodzaju ekranami.

W rezultacie dojrzewania układu nerwowego i zwiększania znaczenia jego najwyższych pięter sześciolatek korzysta z bardziej zaawansowanych procesów poznawczych, dzięki którym tworzy wewnętrzne wizje rzeczywistości w swoim umyśle. Procesy spostrzegania wciąż cechuje jednak synkretyzm (globalność) i słaba wybiórczość. Słaba wybiórczość spostrzegania oznacza, iż sześciolatek w spostrzeganiu wciąż kieruje się silnymi, łatwo uchwytnymi cechami bodźców, a nie logicznym, uporządkowanym uwzględnianiem istotnych składowych obrazu.

Ale jednocześnie (w porównaniu z wcześniejszymi latami) widać w tym wieku doskonalszą analizę i syntezę spostrzeżeń, a także przejawy dowolności spostrzegania. Zmiany te wiążą się nie tylko z dojrzewaniem analizatorów, ale także z rozwojem procesów uwagi.

Uwaga sześciolatka przyjmuje nowy wymiar: oprócz uwagi mimowolnej pojawia się uwaga dowolna, a więc zamierzone, kierowane wolą dziecka skupianie uwagi na wybranych obiektach. Zakres uwagi i jej podzielność są jeszcze co prawda niewielkie, ale umożliwiają o wiele dłuższe i efektywniejsze uczestniczenie w zajęciach czy zajmowanie się wybraną czynnością.

Pamięć sześciolatka – podobnie jak uwaga – różni się istotnie od pamięci młodszych dzieci. Otóż u sześciolatka zaczyna być widoczna pamięć zamierzona, dowolna, dziecko odkrywa, że może mieć wpływ na przebieg procesu zapamiętywania. **Zaczyna się także kształtować pamięć logiczna, bazująca nie na emocjach, ale na myśleniu.** To dopiero jej początki, rozwój będzie postępował przez całe późne dzieciństwo (w okresie szkolnym), a swoją pełnię osiągnie dopiero u nastolatka.

Myślenie przedszkolaka, nawet sześciolatka (z punktu widzenia rodzaju przetwarzanego materiału) jest ciągle myśleniem konkretnym. Wykorzystywane w nim treści mają najczęściej charakter wyobrażeń – obrazów konstruowanych w umyśle, będących odzwierciedleniem obiektów niedostępnych w danej chwili zmysłowo. Na przykład dziecko zestawia, porównuje dwie wyobrażane wersje swojego rysunku czy budowli z klocków. Dlatego o takim myśleniu mówi się, że jest konkretno-wyobrażeniowe. Będzie występować także u młodszych uczniów.

Okolo szóstego roku życia następuje przełom między myśleniem nieodwracalnym a odwracalnym. Odwracalność to chyba najważniejsza cecha operacji umysłowych, a polega na ujmowaniu przekształceń w związku z przekształceniami wobec nich odwrotnymi. Na przykład operacją odwrotną dla dodawania jest odejmowanie, dla mnożenia – dzielenie,

dla wyłączenia – włączenie itp. Pięciolatek jeszcze nie zauważa, że ilość plasteliny nie zmienia się wtedy, kiedy kulkę zamienimy (na jego oczach) w długi, ale cienki wałeczek; ilość soku jest taka sama, niezależnie od tego, czy przelejemy płyn do szklanki wysokiej, ale wąskiej, czy niskiej, ale szerokiej itp. Sześciolatek zaczyna odkrywać odwracalność i myśleć o rzeczywistości z uwzględnieniem nie tylko jednego jej aspektu (grubości wałeczka plasteliny), ale co najmniej dwóch jednocześnie (grubość i długość wałeczka) – a zatem pojawia się decentracja.

Ale to dopiero początek odwracalności, na dodatek nie u wszystkich sześciolatek jest ona zauważalna, a ogranicza się do sytuacji znanych dziecku, wykorzystujących konkretne (sposstrzegane albo wyobrażane) treści – toteż ten etap rozwoju myślenia, którego pierwsze przejawy występują na przełomie szóstego i siódmego roku życia, nazywamy stadium operacji konkretnych. Będzie trwało aż do jedenastego–dwunastego roku życia.

Mowa sześciolatka jest bardzo zaawansowana. Duży zasób słów (w słowniku czynnym około trzech tysięcy) umożliwia sprawną komunikację z innymi, tym bardziej, że artykulacja jest już prawidłowa (do przeszłości należy mowa dziecinną, a odstępstwa od poprawnych wzorców wymowy wymagają konsultacji logopedycznych).

Sześciolatek nie ogranicza się do komentowania aktualnej sytuacji czy własnej aktywności, a mowa jest kontekstowa – jej poziom zaawansowania umożliwia zrozumienie wypowiedzi dziecka bez wglądu w jego stan obecny, jedynie w kontekście całokształtu ciągu słów.

Dużym zmianom w trakcie okresu przedszkolnego ulegają także emocje dziecka. Sześciolatek reaguje na świat emocjami coraz bardziej zróżnicowanymi treściowo – oprócz prostych emocji: radości, strachu, gniewu czy smutku przeżywa także czułość, dumę, współczucie, rozżalenie, zachwyt i wiele innych odczuć.

Jednocześnie jednak emocje dziecka są wciąż w tym wieku mało dojrzałe. Sześciolatek ma jeszcze duże kłopoty z dostosowaniem natężenia emocji do siły i znaczenia jej przyczyny. Ten okres to także początek ograniczania „promieniowania” emocji, ich globalnego charakteru, ale wciąż bardzo widoczne jest przenoszenie emocji wywołanej jedną cechą jakiegoś obiektu – na cały obiekt (np. lubiany kolega jest oceniany jako bardzo ładny).

Co bardzo ważne – w tym okresie zaczynają utrzymywać się emocje, zmniejsza się ich labilność. **I choć wciąż sześciolatek przeżywa krótkotrwałe, zmienne stany emocjonalne, to jednak wyraźnie wzrasta stałość emocjonalnego związku z niektórymi obiektami,** co oznacza pojawianie się uczuć wobec pewnych osób, zjawisk czy rodzajów aktywności.

Kolejny ważny aspekt emocji dziecka w tym wieku to zmiany zachowań ekspresyjnych, sposobów wyrażania emocji. Postępujący rozwój poznawczy i społeczny sprawiają, że dziecko dostrzega coraz więcej wymagań ze strony innych ludzi i chce zdobyć

oraz zachować ich sympatię. Uczy się dojrzałych form ekspresji (np. słownego wyrażania sprzeciwu zamiast płaczu czy rzucania się z pięściami), krótko mówiąc – **mamy do czynienia u sześciolatka z początkami socjalizacji emocji.**

W porównaniu z początkiem okresu przedszkolnego sześciolatek osiąga dużo bardziej zaawansowany poziom rozwoju społecznego. Większość sześciolatków preferuje jako towarzyszy zabaw dzieci tej samej płci, choć nie jest to regułą (szczególnie, jeśli dorośli nie podkreślają różnic płciowych i nie stwierdzają na przykład „Kubusiu, czy ty jesteś dziewczynką, że się bawisz lalką?”).

Sporo kłopotów sprawia dzieciom w tym wieku dostrzeganie w drugim człowieku tego, co niedostępne zmysłom – dziecko zauważa u innych głównie ich wygląd, ubranie, posiadane przedmioty czy wykonywane czynności. Cechy psychologiczne, wewnętrzne pozostają niedostępne. Wyraźnie już widać zdolność do współdziałania, sześciolatkowi zależy na wspólnej zabawie, więc gotów jest na pewne wyrzeczenia – jak konieczność rezygnacji z własnego pomysłu, trzymanie się pewnych reguł ustalonych w zabawie czy pełnienie uzgodnionej roli.

Z punktu widzenia postępów socjalizacji sześciolatek ciągle znajduje się w pierwszej fazie, kiedy to stopniowo uczy się dostosowywać do otrzymywanych nakazów i zakazów. I to one (a nie przyswojone ogólne normy) kierują jego zachowaniami. Na szczęście **sześciolatek nie wymaga już każdorazowego instruowania i potrafi zapamiętać pewne nakazy bądź zakazy** (np. przed jedzeniem posiłku trzeba sprzątnąć zabawki i umyć ręce). Odnosi także do siebie (przynajmniej w większości sytuacji) polecenia kierowane ogólnie do grupy, bez wymieniania jego imienia. Potrafi także wyczuć „ducha” polecenia czy zakazu (np. po usłyszeniu „Nie szczyp Kasi” rozumie, że nie powinien w ogóle robić jej krzywdy, więc nie wyrywa się do gryzienia czy kopania...).

Z punktu widzenia rozwoju moralnego sześciolatek jest w fazie heteronomii (zgodnie z teorią Piageta). **Normy moralne postrzega jako kolejne nakazy czy zakazy ustanowione przez dorosłych, a jeśli postępuje zgodnie z nimi, to z chęci bycia aprobowanym przez zewnętrzne autorytety** (uważa na przykład, że nie wolno kłamać, bo wtedy pani się bardzo gniewa). Przy ocenie moralnej postępowania kieruje się miarami fizycznymi – jest pewien, że przypadkowe zrobienie dużej plamy jest bardziej naganne, niż celowe i zamierzone zrobienie plamki niedużej (realizm moralny). Nie uwzględnia więc intencji sprawcy ani okoliczności zachowań.

Podsumowując – osiągnięcia rozwojowe sprawiają, że sześciolatek/siedmiolatek staje się osobą, która zaczyna być zdolna do sprawowania kontroli nad swoimi zachowaniami (procesami poznawczymi, emocjami, zachowaniami motorycznymi) oraz do współdziałania z rówieśnikami. A to stwarza możliwość rozpoczęcia nauki szkolnej.

WSKAZÓWKI DLA WYCHOWAWCÓW

ROZWÓJ FIZYCZNY I RUCHOWY

- ▶ pobudzaj różnorodną aktywność dziecka
- ▶ dbaj o aktywność fizyczną
- ▶ zmieniaj angażowane mięśnie i stawy
- ▶ organizuj zabawy na powietrzu (ruch na powietrzu JEST NIEZBĘDNY)
- ▶ pobudzaj **samodzielność dziecka (nie wyręczaj!) i ZWIĘKSZAJ jej zakres**

ROZWÓJ POZNAWCZY

- ▶ wzbudzaj ciekawość, stawiaj wyzwania
- ▶ **integruj myślenie, działanie, emocje (sprzyjaj odkrywaniu niezmienników)**
- ▶ wykorzystuj codzienne sytuacje
- ▶ **angażuj wiele zmysłów jednocześnie**
- ▶ **wydłużaj stopniowo czas koncentracji**
- ▶ **pobudzaj do dłuższych wypowiedzi**

ROZWÓJ SPOŁECZNY

- ▶ ucz przestrzegania nakazów i zakazów
- ▶ podpowiadaj nazwy możliwych, w różnych sytuacjach, emocji
- ▶ ucz empatii (dostrzegania, rozumienia przeżyć innych osób, współodczuwania)
- ▶ **angażuj w udzielanie innym pomocy**
- ▶ **ćwicz dzielenie się i współdziałanie**

NIEZBĘDNOŚĆ AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ

- ▶ sprzyja zdrowiu i kondycji
- ▶ wzbogaca doświadczenia, wiedzę (materiał myślenia; odkrywanie stałości)
- ▶ wpływa na lepsze funkcjonowanie umysłu
- ▶ rozładowuje emocje
- ▶ pomaga radzić sobie ze stresem
- ▶ kształtuje kompetencje społeczne

Chcąc poszerzyć zakres wiadomości dotyczących przedszkolaka rekomenduję książkę *Przedszkolak. Wielki mały człowiek* A. Piotrowskiej i I. Stanisławskiej.

Małgorzata Koc
ekspertka EduAkcji

Piasek, szyszki i kamyki w zabawach wspierających rozwój mowy i małej motoryki

Aktywność fizyczna zapewnia prawidłowy rozwój układu mięśniowo-szkieletowego, stymuluje rozwój układu krążenia, pobudza rozwój układu nerwowego, jest czynnikiem hartującym dziecko, czyli zapobiegającym występowaniu różnych chorób wieku dziecięcego. Zabawy z rówieśnikami na świeżym powietrzu to najbardziej naturalny i zalecany trening umiejętności, od których rozpoczyna się dobry start dziecka w szkole.

Zabawy polegające na:

- ▶ bieganiu,
- ▶ skakaniu,
- ▶ czołganiu,
- ▶ czworakowaniu,
- ▶ zwisaniu,
- ▶ podciąganiu,
- ▶ robieniu stoliczka z pleców lub brzucha,
- ▶ robieniu „taczki”,
- ▶ odpychaniu się, np. na ręczniku,
- ▶ przeciąganiu liny itp.

to najlepszy trening dla obręczy barkowej, od której w dużym stopniu zależy rozwój zdolności motorycznych. Zdolności motoryczne to umiejętności wymagające używania małych mięśni kontrolujących rękę, palce i kciuk podczas wykonywania precyzyjnych zadań. Systematyczny trening paluszków powiązany z ruchem całego ciała to sprawdzony sposób na dobre przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole.

Dlaczego warto bawić się polisensorycznie?

Podstawowym założeniem nauczania polisensorycznego jest zaangażowanie w proces poznawczy jak najwięcej zmysłów: słuchu, węchu, wzroku, dotyku, zmysłu równowagi, propriocepcji przy współudziale mowy oraz ruchu. Nauczanie polisensoryczne wspomaga gromadzenie i przetwarzanie informacji w pamięci.

Im więcej zmysłów bierze udział w procesie nauki, tym wiedza szybciej jest opanowana a umiejętności lepiej ukształtowane.

Pomiędzy rozwojem mowy a sprawnością rąk jest ścisła zależność, ponieważ w strukturze mózgu pola ruchowe ręki sąsiadują z polami odpowiedzialnymi za ruchy narządów mowy. Dlatego usprawnianie dłoni ma wpływ zarówno na usprawnianie motoryki małej, jak i rozwój mowy dziecka oraz usprawnianie motoryki narządów mowy. Kiedy stymulujemy rozwój motoryki, wpływamy pozytywnie na rozwój mowy i języka. Ruch i mowa wspierają się nawzajem, ułatwiając dziecku zapamiętanie kolejności ruchów i gestów wykonywanych ciałem lub palcami. Pobudzając w mózgu obszar odpowiedzialny za motorykę małą, automatycznie – choć w sposób pośredni – zostaje pobudzony obszar odpowiedzialny za mowę.

WYPOWIADANKI GRAFICZNE, CZYLI RYSOWANIE PATYKIEM PO PIASKU LUB KREDĄ PO BETONIE

WIERZYSKI DO SZLACZKÓW

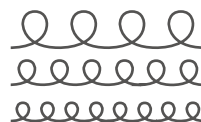
Kreskowanie

Ja, ty, on
on, ty, ja
kreskę stawia
każdy sam.
Z góry w dół
cały czas,
z prostych kresek
wyrósł las.

Żmija-fala

Leży sobie żmija w trawie
I nie myśli o zabawie.
Żmijo, żmijo, pora wstać!
Ile można spać i spać?

Sprężynki-pętelki

Bardzo długą linkę mamy,
Którą mocno zawijamy.
Zawijamy, zakręcamy
I sprężynkę z linki mamy.

Zygzakowanie patykami

Ten patyk w lewo,
ten patyk w prawo
może być nawet
trochę koślawo.
Dalej tak samo,
i ile się da.
Kto z was ma
taki wzorek jak ja?

Kółczkowanie patykami

Kółko duże, kółko małe,
kreślę kółko doskonałe.
W drugą stronę, duże, małe,
kreślę koła doskonałe.

Kółczkowanie paluszkami

Kółko duże, kółko małe
robię palcem doskonałe.
W drugą stronę doskonale
robię koła duże, małe.

Piaskowe wzory

Nabieramy ręką sypki piasek i wypuszczamy go z zamkniętej garści, sypiąc wskazane wzory lub dowolne obrazki.

ZABAWY Z WYKORZYSTANIEM SKARBÓW ZNALEZIONYCH DOKOŁA - KAMYKÓW, PATYKÓW, TRAWY, LIŚCI – WSPIERAJĄCE ROZWÓJ MAŁEJ MOTORYKI

ZABAWY ZMYŚŁÓW I MAŁEJ MOTORYKI

Co pachnie tak samo?

Memory zapachowe. Dziecko ma za zadanie rozpoznać, co to jest za roślinka albo dobrać tak samo pachnące rośliny lub przedmioty. Razem z dzieckiem rozcieramy zebrane listki krzewów lub drzew, zioła, przełamujemy znalezione patyczki, wąchamy, a potem dobieramy w pary.

Baba czy dziad?

Dmuchiwanie na dmuchawca, czyli kulę przekwitniętego mniszka. Jak podczas jednorazowego zdmuchnięcia zostaną jeszcze rozetki dmuchawca – to jest to baba, jak nic nie zostanie, tylko goła główka – to dziad.

Kogut czy kura?

Zrywamy trawę na przykład kupkówkę pospolitą z jej kwiatostanem i przeciągamy palcami po niej. Jak kwiatostan ułoży się na palcach równo – to jest kurka, jak wystająco – to kogut.

Warkocze z mlecza

Gałązkę mlecza rozdzielamy palcami bardzo delikatnie i uważnie, żeby powstało jak najwięcej włosów. Potem taką rozdzieloną gałązkę wkłada się do wody. Rozdzielone włosy same skręcają się w ładne fryzurki.

Wianki i warkocze

Z zerwanych kwiatków i traw zaplatamy wianek, łączymy go za pomocą trawy.

Kocha, lubi, szanuje...

Obrywamy paluszkami kolejno każdy listek akacji/rabinii albo margaretki lub rumianku, wypowiadając słowa wierszyka. Każde słowo to jeden płatek lub listek.

Kocha, lubi, szanuje

Nie chce, nie dba, żartuje

W myśli, w mowie, w sercu

Na ślubnym kobiercu

Mój ulubiony kamyczek

Każdy znajduje w otoczeniu lub wybiera z przygotowanych kamyków jeden, który mu się szczególnie podoba. Przygląda mu się, zapamiętuje, poznaje wzrokiem i dotykiem. Kamyk ściska z całej siły, by po chwili odczuć przyjemność rozluźnienia. Potem wrzucamy kamyki do woreczka, wysypujemy i odnajdujemy ten swój ulubiony wśród pozostałych.

Ile w ręce?

Każdy zbiera kamyczki w dłoni, podnosząc na przemian z osobą, która bierze udział w zabawie, do czasu aż komuś jakiś kamyczek wypadnie z ręki. Wtedy zabawę przerywamy i liczymy, kto zebrał najwięcej.

Między palcami

Kamyczki wkładamy między palce – wygrywa ten, kto przytrzyma palcami jednej ręki jak najwięcej kamyczków.

Podrzucić i złapać

Kładziemy na zewnętrznej dłoni kamyczek, podzucamy go i łapiemy wewnętrzną stroną dłoni. Potem układamy dwa kamyczki, próbujemy je złapać i dalej zwiększamy liczbę kamyczków.

Jeden podrzucić, drugi chwycić

Kamyczki są rozrzucone na kocu. Jeden kamyczek podzucamy do góry i kiedy jest w górze, szybko zbieramy z koca drugi, by zaraz złapać także ten, który spada z góry.

Kamyczkowo-liściowo-patyczkowa mandala

Rysujemy koło i środek wypełniamy wzorem ułożonym z kamyczków, liści, szyszek, kwiatków.

Mandala

Uczestnicy wykonują ruchy zgodne z opisem treści. Wystawiają kolejno palce, pokazując wymieniane skarby przyrody.

Tu kasztany, tam żołądździe – *jedną i drugą rękę dzieci wystawiają przed siebie*

Zaraz z nich mandala będzie – *rękoma zataczają przed sobą koło*

Jeszcze szyszki i patyki – *wystawiają kolejno palce, wymieniając elementy*

Musze, piórka i kamyczki

Układamy, dokładamy – *jedną i drugą rękę dzieci wystawiają przed siebie*

Piękne wzorki z tego mamy – *rękoma zataczają przed sobą koło*

Kamyczkowe, patyczkowe rytmy

Osoba prowadząca zabawę wypowiada wierszyk, z czasem do wypowiedzianych włączają się także uczestnicy zabawy. Prowadzący wystukuje rytm, który wszyscy albo wskazane dzieci, powtarzają na zasadzie echa.

Na moich kamyczkach (patykach)

Bardzo ładnie gram

Słuchaj, ile dźwięków

Moje granie ma

ZABAWY W PARACH

Walka na kciuki

Jedno dziecko zahacza palce swojej ręki o palce ręki partnera i przeciągają się palcami.

Łapanie rąk

Bawiący się stają naprzeciwko siebie. Jeden jest łapiącym – wyciąga ręce przed sobą na wysokości klatki piersiowej, dłonie naprzeciwko siebie, ręce w odległości około 20 cm od siebie. Drugi szybko porusza swoją ręką w górę i w dół w przestrzeni pomiędzy rękami łapiącego.

Łapanie patyka

To zabawa w parach. Jedno dziecko wyciąga ręce, wewnątrz obu dłoni naprzeciwko siebie, kciuki skierowane do góry. Drugie dziecko upuszcza pionowo patyk między wyciągniętymi dłońmi partnera. Patyk upuszczamy z wysokość twarzy.

Pompki z kolegą lub koleżanką

Dzieci stoją w parze naprzeciwko siebie i mocno naciskają na dłonie partnera. Mogą używać prawej lub lewej ręki, lub obu rąk jednocześnie.

ZABAWY PALUSZKOWE Z MÓWIENIEM I POKAZYWANIEM WIERSZYKÓW

- ▶ Wierszyki przyciągają uwagę dziecka, a rytm i powtarzający się wzór krótkiego wiersza ma nieodpartą moc, zwłaszcza gdy wywołuje silne emocjonalne reakcje lub śmiech.
- ▶ Każde dziecko chce się przyłączyć i powtarzać je wielokrotnie.
- ▶ Rymy mogą być wykorzystane w charakterze narzędzi mnemonicznych, pomagając dzieciom szybciej i na dłużej zapamiętać treść niż w innym przypadku.
- ▶ Mocny rytm ułatwia słuchanie. Pomaga regulować ruch towarzyszący wierszowi i artykulację słów wiersza.
- ▶ Ruch i mowa wspierają się nawzajem, ułatwiając dziecku zapamiętanie kolejności ruchów palców. Ruch palców pomaga regulować mowę, czyniąc ją klarowniejszą, głośniejszą i wyrazistszą.
- ▶ Poprawiają pamięć sekwencyjną.
- ▶ Promują uważne słuchanie i aktywne uczestnictwo.
- ▶ Wzmacniają u dziecka poczucie rytmu.
- ▶ Wspierają rozwój wyraźnej artykulacji i ekspresywnego mówienia.
- ▶ Wzmacniają reagowanie dziecka na wiersze i historyjki poprzez gesty i ruch.

Ptaki wczesną wiosną

Dzieci krzyżują dłonie przed sobą, zahaczają kciuki, pozostałe złączone palce to skrzydła. Słuchając wierszyka lub wspólnie go wygłaszając, poruszają palcami, naśladując ruch skrzydeł ptaka.

Przyleciały ptaki z dalekiego kraju – *złączonymi palcami poruszają tak, jak ptaki skrzydłami*
 Fruwają, latają, śpiewają jak w maju – *jak wyżej*
 Skowronki, słowiki, bociany, jaskółki – *pokazują kolejno palce, zaczynając od kciuka*
 A także głośne, sprytne kukułki

Gałązki zbierają, równo układają – *nakładają kolejno palce na siebie*
 Przeplatają, zaplatają, gniazdko poprawiają – *robią z zaplecionych palców gniazdko*
 Skowronki, słowiki, bociany, jaskółki – *pokazują kolejno palce, zaczynając od kciuka*
 Lecz tego nie robią leniwe kukułki – *palcem wskazującym wykonują ruch zaprzeczenia*

Dlaczego? Nauczyciel wyjaśnia, że kukułki jako jedyne ptaki nie budują swoich gniazd, a swoje jajka podrzucają do gniazd innych ptaków.

Owoce egzotyczne

Dzieci wystawiają kolejno palce, zaczynając od kciuka – pokazują wymieniane owoce.

Winogrono, mandarynka
 Arbuz, banan, nektarynka
 To owoce bardzo zdrowe – *głaszczą się po brzuszku okrężnym ruchem*
 Słodkie, smaczne, kolorowe – *wystawiają kolejno palce u drugiej ręki*
 Zróbmy soczek lub deserek
 No a potem na spacer... – *naśladują maszerowanie*

Owoce z sadu i ogrodu

Dzieci wystawiają kolejno 10 palców, zaczynając od kciuka jednej ręki i pokazują wymieniane owoce. Na koniec poruszają palcami i zginają dłoń w chwycie hakowym.

Jabłko, gruszki i maliny
 Śliwki, agrest i jeżyny
 I truskawki, i czereśnie
 Agrest, wiśnie i coś jeszcze?
 Już mieszankę smaczną mamy
 Z apetytem ją zjadamy
 Smacznego!!!

Salatka warzywna

Dzieci wystawiają kolejno palce i pokazują wymieniane warzywa.

Marchew, seler i pietruszka
 Por, koperek i czarnuszka – *na słowa „czarnuszka” wykonują ruch palcami, jakby coś soliły*
 Pokroimy – *dłonie w nadgarstku opuszczają na dół i podnoszą do góry*
 Wymieszamy – *dłonie w nadgarstku obracają dookoła*
 I surówkę smaczną mamy – *poklepują się po brzuchu*

Teraz zupę gotujemy – *imitują ręką mieszanie w garnku*
 Dwa ziemniaki dodajemy – *pokazują dwa palce*
 Posolimy, doprawimy – *naśladują solenie paluszkami*
 I na obiad zaprosimy – *wykonują ręką i ciałem zapraszający gest*

Na łące

Wykonując ruch zgodny z treścią wierszyka, dzieci wypowiadają słowa.

Na łące rosną zioła i kwiatki – *wyciągają jedną i drugą rękę*
 Mlecze, stokrotki – *wystawiają kolejno kciuk, palec wskazujący*
 A nawet bratki – *wystawiają środkowy palec*
 W trawie są żuczki, żabki, ślimaki – *wystawiają trzy palce drugiej ręki, zaczynając od kciuka*
 I oto krótki wierszyk taki – *wyciągają jedną i drugą rękę przed siebie*

Posadźmy drzewa

Dzieci wypowiadają słowa i wyrażają gestami treść wierszyka.

Posadźmy drzewa – *stoją i wyciągają ręce do góry, upodabniając się do gałęzi*
 Tlenu nam potrzeba – *stoją i wyciągają ręce do góry, następnie poruszają nimi, naśladując ruch gałęzi*
 Te liściaste i iglaste
 Nasze drzewa własne – *wskazują na siebie*

Brzoza, lipa, jarzębina – *pokazują kolejne palce i wyliczają przy tym nazwy drzew*
 Kasztanowiec i leszczyna
 Sosny, świerki i modrzewie
 Jodły i piękne daglezie

Ptasie trele

Wyliczając kolejno na palcach, dzieci wymieniają różne ptaki.

Siedziały ptaki na drzewie, trelały o swoim śpiewie
 pierwszy bardzo głośno ćwierkał – i to był świergot – wróbelka
 drugi to trele skowronka – radosne jak dźwięki dzwonka
 trzeci kłaskanie słowika – bardzo zdolnego muzyka
 czwarty to gwizdanie kosa – rześkie jak poranna rosa,
 piąty głos to szczegół szczygła – który kłuje niczym igła
 Tak sobie ptaki trelały – gdy na tym drzewie siedziały

Wierszykowe układanie – wspólne rymowanie

Ta papuga Ara wcale nie jest stara
 Małpka Fiki-Miki lubi grać w Kamyki, guziki
 Sowa Mądra Głowa ciągle się gdzieś chowa
 A ten słoń Trąbalski nie jest już zapominalski
 Niedźwiedź, który chrapie, nikogo nie złapie
 Tygrys sprawny, bury, ma ostre pazury
 Czarna krowa w białe łaty, nie pije herbaty

TRENING PALUSZKÓW

Parasolka

Parasolka kolorowa – *złączone, wyprostowane palce dłoni opieramy na palcu wskazującym drugiej dłoni*
 Już do tańca jest gotowa – *kołyszemy rękoma w jedną i w drugą stronę*
 Rozłożyła swą sukienkę – *rozłączamy palce dłoni opartej na wskazującym palcu*
 Zatańczyła z wielkim wdziękiem – *kołyszemy w różne strony*
 Wtem przyleciał silny wiatr – *kręcimy dłońmi kółka*
 Parasolkę porwał w świat – *odrywamy jedną dłoń od drugiej i unosimy do góry*
 Więc i my lećmy do góry – *unosimy drugą rękę do góry*
 Gdzie deszczowe wielkie chmury – *rysujemy oburącz przed sobą wielką chmurę*

Żółwik

Robimy piąstkę z wysuniętym kciukiem i wypowiadamy treść wierszyka, po chwili wyciągamy drugą rękę.

Idzie wolno żółw po trawie – *kręcimy nadgarstkiem poziomo w lewo i w prawo*
 I nie myśli o zabawie
 Szuka w trawie pożywienia – *wykonujemy ruch okrężny kciukiem*
 Chce mieć siłę do chodzenia
 Kiedy znajdzie pożywienie
 Kończy już swoje chodzenie
 I do domku szybko wraca – *chowamy kciuk pod palce*
 Bo to była ciężka praca

Zwierzęta w gospodarstwie

Układamy palce tak, by opisać zwierzęta z wierszyka.

Kogut pieje – kukuryku, kukuryku, kukuryku – *kciuk złączony z palcem wskazującym to dziób, pozostałe palce, wyprostowane to grzebyk*
 Kurka gdacze przy kurniku – ko, ko, ko, ko, ko, ko, ko – *na palcu wskazującym ustawione pod kątem palce – środkowy, serdeczny i mały – to grzebyk kurki, palec wskazujący z kciukiem to dzióbek kurki*
 Gąska gęga już od rana – gę, gę, gę, gę, gę, gę, gę – *palce – wskazujący, środkowy, serdeczny i mały razem złączone na jednym poziomie łączą się i rozłączają z kciukiem*
 Koza meczy niewyspana – mee, mee, mee, mee, mee, mee, mee – *palce zaciśnięte w piąstkę, wystawiamy palec wskazujący i mały – to rogi kozy*
 Wszyscy bardzo głośno byli
 Gospodarza obudzili

Zając

Z palca wskazującego i środkowego robimy uszy zająca, a palcem małym i serdecznym uderzamy w kciuk, naśladując zająca grającego na bębnie.

Na bębnie zając gra
 Ram, tam, tam,
 Ram, tam, tam
 Bardzo ładnie zając gra
 Ram tam, tam
 Ram, tam, tam

Sowa

Zahaczamy kciuki o siebie, złączamy palce i poruszamy nimi, jak skrzydłami ptaka, podczas wypowiadania wierszyka.

To jest sowa płowa
 Sowa mądra głowa
 Porusza skrzydłami
 Leci nad drzewami
 Dziwne ma zwyczaje
 My idziemy spać
 A ona wtedy wstaje

Pajacyki

Wykonanie czapeczek:

youtu.be/H3XUGmCXU9M lub youtu.be/n1PN679RizY

Robimy kolorowe czapeczki na każdy palec
 i poruszamy nimi podczas wypowiadania wierszyka.

To są małe pajacyki
 Bardzo miłe z nich ludziki
 Czapki mają kolorowe
 Wszystkie ładne, wszystkie nowe

Żółta, biała, malinowa
 Szara i pomarańczowa

Czarna, złota, granatowa
 Niebieska i fioletowa

Czapki piękne założyły
 Głowy swoje ozdobiły

Żabki-skoczki

Wykonanie żabek: youtu.be/IBgHpnDq-j8

Krótki wierszyk zachęca do rozpoczęcia zabawy skaczącymi żabkami z papieru. Naciskamy żabki opuszką palca wskazującego, doskonaląc celność. Żabki wskakują do stawu, każdy celny skok to punkt.

Małe żabki skakały
 Bociana się nie bały
 W wysokiej trawie były
 Wesóło się bawiły
 Hop i hop i hop, hop, hop
 Hop i hop i hop, hop, hop

Jak zrobić instrument z patyków, piasku lub z kamyków?

- ▶ Zebrane patyki różnej grubości, o długości około 20–25 cm, są doskonałym materiałem do wystukiwania na nich rytmu – patykowe klawesy.
- ▶ Zebrane kamyczki, zamknięte w małym woreczku albo zawiązane w chusteczce, to marakasy.
- ▶ Suchy piasek zamknięty w butelce plastikowej lub pudełku albo puszcze to też ciekawy instrument.
- ▶ Butelka napełniona wodą brzmi interesująco.
- ▶ Szyszka z małym patyczkiem to tarka guiro, na której można wspaniale rytmizować wierszyk czy akompaniować sobie podczas śpiewania piosenki.

Literatura:

Galina Dolya, Judy Holder, *Gimnastyka paluszkowa. Paluszkowe spacerzy*, Educola 2011.
 Małgorzata Koc, *Pokazywane wierszyki i zabawy paluszkowe, czyli jak rozwijać mowę i sprawność manualną dziecka*, Centrum Edukacyjne Bliżej Przedszkola, Kraków 2019.

Dorota Pąk
ekspertka EduAkcji

Sensoryka na wakacjach. Podwórkowe ćwiczenia stymulujące

Nasze ciało i całe otoczenie wysyłają do naszych mózgów informacje. Dzięki zmysłom odbieramy, przetwarzamy i wykorzystujemy te informacje tak, jak będzie nam wygodnie i bezpiecznie. Jesteśmy więc w stanie odpowiednio reagować na konkretne sytuacje i warunki środowiskowe. To właśnie jest integracja sensoryczna.

Wyobraźmy sobie, że są wakacje, a my jesteśmy nad jeziorem i wsiadamy do łódki. Robimy to po raz pierwszy. Kiedy próbujemy wejść, łódka zaczyna się mocniej kołysać. Pomimo że robimy to pierwszy raz, nasze ciało automatycznie koryguje pozycję, aby utrzymać równowagę. Powoli zajmujemy miejsce na środku siedzenia. Tak właśnie obrazowo i w skrócie można przybliżyć, czym jest integracja sensoryczna.

Terapia integracji sensorycznej jest dla dzieci, które mają zdiagnozowane duże trudności w tym zakresie. Terapia odbywa się w gabinecie, jest kontynuowana w domu według zaleceń terapeuty. W przedszkolu lub szkole możemy wspierać dziecko różnymi oddziaływaniami polisensorycznymi. Takie oddziaływanie doskonale sprawdza się na placu zabaw czy też podczas wakacyjnego wyjazdu.

Wiedząc czy dziecko jest nadreaktywne czy podreaktywne, możemy dostosować mu przestrzeń i pomóc w zdobywaniu nowych doświadczeń.

Kojące czy uspokajające doświadczenia sensoryczne mogą pomóc każdemu dziecku, które jest zdenerwowane, ale są szczególnie użyteczne w przypadku dzieci z obronnością sensoryczną. W ten sposób możemy odprężyć układ nerwowy i ograniczyć wyolbrzymione reakcje na bodźce sensoryczne.

Mogą pomóc nam w tym:

- ▶ ciepła lub letnia kąpiel,
- ▶ masaż z zastosowaniem głębokiego nacisku, np. masaż pleców dużą piłką,
- ▶ kompresja stawów (docisk),
- ▶ rozciąganie,
- ▶ wtulanie się w duże poduszki lub pluszaki,
- ▶ owijanie kocem,
- ▶ powolne bujanie w kocu,
- ▶ wąchanie zapachów (lawendowy, waniliowy lub bananowy),

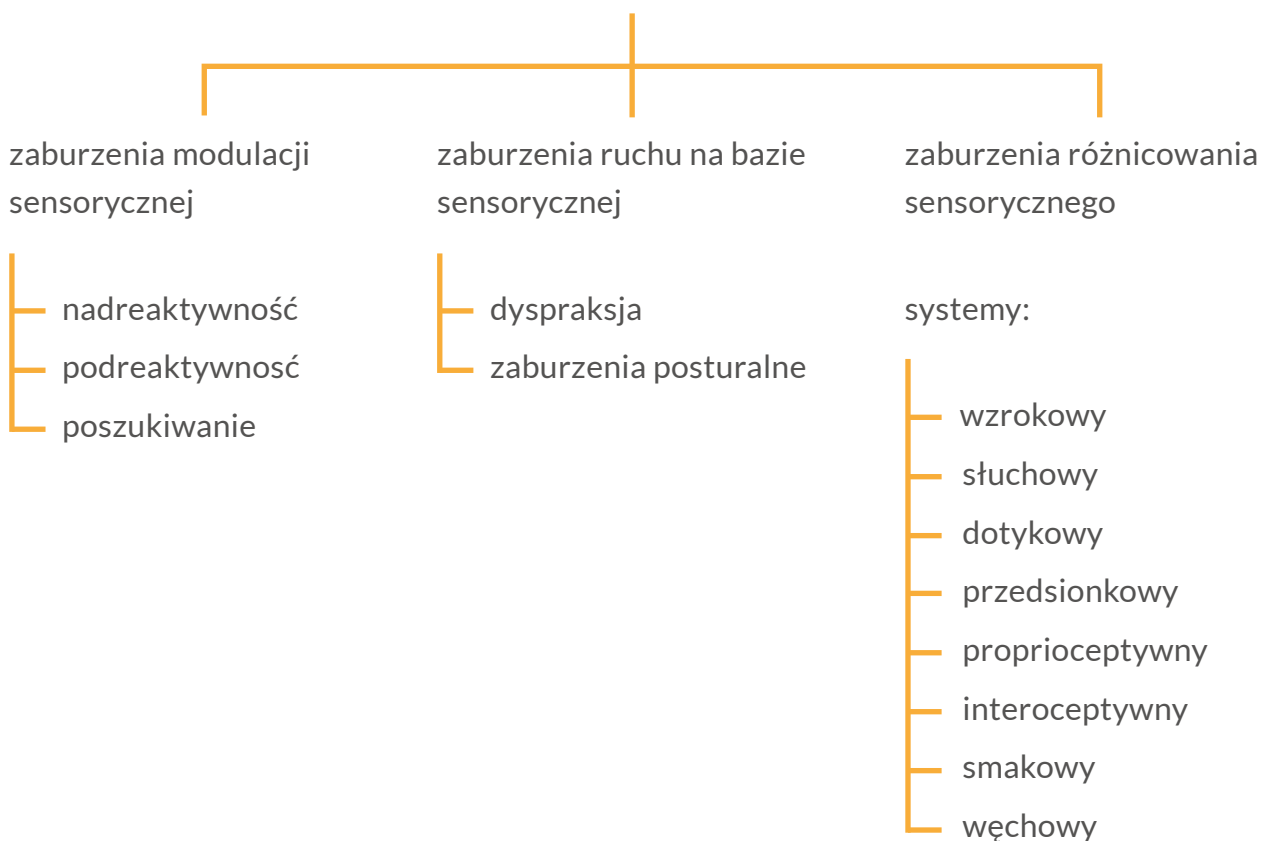
- ▶ organizowanie i korzystanie z kryjóWKi/fortecy/cichego kąca,
- ▶ cicha muzyka o stałym tempie,
- ▶ przytulanie samego siebie,
- ▶ redukcja hałasu i światła.

Doświadczenia pobudzające mogą ułatwić koncentrację dziecku podreaktywnemu na bodźce sensoryczne, pasywnemu lub ospałem.

Mogą to być:

- ▶ jasne światło i świeże powietrze,
- ▶ szybkie huśtanie,
- ▶ zabawy w zimnej wodzie,
- ▶ siedzenie na piłce, macie lub dmuchanej poduszce,
- ▶ rozpylanie na twarz wody za pomocą butelki z atomizerem,
- ▶ głośna, szybka muzyka i niespodziewane hałasy,
- ▶ zabawki dźwiękowe i świetlne,
- ▶ silne zapachy, np. mięta.

ZABURZENIA PRZETWARZANIA SENSORYCZNEGO

PROPOZYCJA ĆWICZEŃ STYMULUJĄCYCH

STYMULACJA SYSTEMU WZROKOWEGO

Balon

- ▶ na gałęzi drzewa wieszamy balon, tak by był na wysokości głowy dziecka – zadaniem dziecka jest obserwować balon i odbijać go na boki/do góry ręką lub trzymanym przedmiotem, np. rakieta do gry; inny wariant – balon jest odbijany wyznaczoną częścią ciała, np. łokciem, głową, kciukami
- ▶ dla dzieci starszych – kilka osób odbija balon
- ▶ dla dzieci podwrażliwych – balon w stonowanych barwach; dla dzieci nadwrażliwych – w bardziej intensywnych lub pomalowany mazakami

Latarki

- ▶ dziecko trzyma latarkę w dłoni i jej światłem obrysowuje przedmioty
- ▶ dla dzieci starszych – ćwiczenie w parach – każde ma latarkę; jedna osoba „ucieka” światłem latarki, a druga „goni” to światło swoim światłem

STYMULACJA SYSTEMU SŁUCHOWEGO

Podążanie za dźwiękiem

- ▶ ćwiczenie w parach lub w grupie
- ▶ jedna osoba trzyma instrument, np. marakasy lub kołatkę, druga osoba (lub grupa dzieci) ma zasłonięte oczy i podąża za słyszonym dźwiękiem
- ▶ wersja dla starszych – cała grupa jest podzielona na pary i każda para ma inny instrument, za którym podąża – wszyscy ćwiczą jednocześnie

Szukanie grającej zabawki

- ▶ nauczyciel ukrywa grającą zabawkę lub np. telefon z włączoną muzyką; dzieci szukają źródła dźwięku, mogą to robić pojedynczo lub wszystkie jednocześnie

STYMULACJA SYSTEMU DOTYKOWEGO

Ścianka wspinaczkowa

- ▶ na podłodze lub trawie układamy różne elementy, które mają zróżnicowaną fakturę, np. kamienie, woreczki, gniotki, liście, szyszki

- ▶ wyobrażamy sobie, że jest to ścianka wspinaczkowa, na którą należy wejść, czyli dziecko stawia stopy i dłonie na poszczególnych elementach, można oderwać tylko jedną kończynę, np. tylko nogę lub rękę, gdyż w przeciwnym razie ta osoba „spada” z naszej ścianki na ściankę wchodzimy, a potem z niej schodzimy – tyłem

Szukanie skarbów w piaskownicy

- ▶ nauczyciel lub jedno z dzieci ukrywa małe elementy w piaskownicy, zadaniem dziecka jest odszukanie „skarbów” bez podglądania (oczy zamknięte lub zastonięte opaską)

STYMULACJA SYSTEMU PRZEDSIONKOWEGO

Huśtawka

- ▶ używanie huśtawki lub zjeżdżalni z głową ułożoną w różnych płaszczyznach (na siedząco, leżąc na brzuchu i plecach)

Huśtawka/hamak – rzut do celu

- ▶ dla dzieci nadwrażliwych – huśtanie i skupienie uwagi na innej czynności, np. rzucie do celu, przybiciu „piątki”

STYMULACJA SYSTEMU PROPRIOCEPTYWNEGO

Skoki

- ▶ na trawniku rozkładamy szarfy, na chodniku kredą malujemy kółka
- ▶ dzieci skaczą po wyznaczonych miejscach ustalonym sposobem, np. tylko bokiem albo na jednej nodze

Paczka

- ▶ wyobrażamy sobie paczkę – przesyłkę, którą należy rozpakować
- ▶ dziecko, które jest paczką siada na podłodze/trawie, ugina nogi i przyciąga kolana jak najbliżej, tak jakby się mocno obejmowało; zadaniem drugiego dziecka jest rozłączyć ręce i nogi, czyli rozpakować paczkę. Dziecko (paczka) nie pozwala się rozpakować, ale części ciała, które już zostały rozłączone, nie mogą wrócić na miejsce

STYMULACJA SYSTEMU SMAKOWEGO

Próbowanie pokrojonych artykułów spożywczych, np. owoców, z zamkniętymi oczami i rozpoznawanie ich

STYMULACJA SYSTEMU WĘCHOWEGO

Wąchanie otoczenia - zbieranie różnych skarbów natury, np. liści, kory drzewa, ziemi, trawy i wąchanie z zamkniętymi oczami

STYMULACJA SYSTEMU INTEROCEPTYWNEGO

Odliczanie szeptem

- ▶ nauka relaksacji – leżenie tyłem, obserwacja chmury i odliczanie szeptem, np. od 1 do 10
- ▶ dla dzieci starszych odliczanie, np. od 15 do 0

Kołysanie się lub krążenia tułowia, ale jak najwolniej – ćwiczenie dla dzieci szkolnych

PRAWIDŁOWY SIAD

Podczas codziennych aktywności dziecko nieustannie jest w ruchu, dzięki czemu zapewnia sobie dopływ różnorodnych bodźców. Organizując ćwiczenia i zabawy, możemy obserwować, jak dzieci spontanicznie siadają. Zwróćmy uwagę na to, by siad był prawidłowy.

SIAD NIEPRAWIDŁOWY

Siad w literkę „W” u dzieci w wieku przedszkolnym, a tym bardziej szkolnym, jest siadem nieprawidłowym. Doprowadza on do rozwoju nieprawidłowej postawy ciała, nieprawidłowej dystrybucji napięcia mięśniowego. Takiego siadu zdecydowanie unikamy.

SIAD PRAWIDŁOWY

Poniżej przedstawione są pozostałe rodzaje siadu, wszystkie prawidłowe. Najważniejsza jest zmienność. Dziecko powinno raz podwijać jedną, a raz drugą nogę, tak aby miednica nie była pochylona ciągle w jedną stronę.

Literatura:

- A. Jean Ayres, *Dziecko a integracja sensoryczna*, Harmonia Universalis, 2015.
- Maria Borkowska, Kinga Wagh, *Integracja sensoryczna na co dzień*, PZWL, 2010.
- Magdalena Charbicka, *Integracja sensoryczna przez cały rok*, Difin, 2017.
- Lise Eliot, *Co tam się dzieje? Jak rozwija się mózg i umysł w pierwszych pięciu latach życia*, Media Rodzina, 2010.
- Daria Jodzis, *Dysfunkcje integracji sensorycznej a sprawność językowa dzieci w młodszy wieku szkolnym*, Harmonia Universalis, 2013.
- Ulla Kiesling, *Integracja sensoryczna w dialogu. Naucz się rozumieć swoje dziecko i pomóż mu w odzyskaniu równowagi*, Harmonia Uniwersalis, 2017.
- Amanda Kirby, *Dyspraksja: rozwojowe zaburzenie koordynacji*, Fundacja „Szkoła Niezwykła”, 2010.
- Carol Stock Kranowitz, *Nie-zgrane dziecko w świecie gier i zabaw: zajęcia dla dzieci z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego*, Harmonia Universalis, 2012.
- Carol Stock Kranowitz, *Nie-zgrane dziecko: zaburzenia przetwarzania sensorycznego – diagnoza i postępowanie*, Harmonia Universalis, 2012.
- Violet F. Maas, *Uczenie się przez zmysły*, Harmonia Universalis, 2016.
- Lucy Jane Miller, *Dzieci w świecie doznań: jak pomóc dzieciom z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego?*, Harmonia Universalis, 2016.
- Bożenna Odowska-Szlachcic, *Terapia integracji sensorycznej. Ćwiczenia usprawniające bazowe układy zmysłowe i korygujące zaburzenia planowania motorycznego*, zeszyt 1, Harmonia Universalis, 2010.
- Bożenna Odowska-Szlachcic, *Terapia integracji sensorycznej. Strategie terapeutyczne i ćwiczenia stymulujące układy: słuchowy, wzrokowy, węchu i smaku oraz terapia światłem i kolorami*, zeszyt 2, Harmonia Universalis, 2011.
- Angie Voss, *Zrozumieć sygnały sensoryczne dziecka*, Harmonia Universalis, 2017.
- Ellen Yack, Paula Aquilla, Shirley Sutton, *Tworzenie więzi poprzez integrację sensoryczną*, Harmonia Universalis, 2014.

Anna Świć
ekspertka EduAkcji

Kodowanie na dywanie – inspiracje na letnie miesiące

Dlaczego kodowanie, dlaczego w wakacje?

Kodowanie na stałe zagościło na zajęciach w wielu przedszkolach i szkołach. Te lubiane przez dzieci aktywności pozytywnie wpływają na rozwój logicznego przyczynowo-skutkowego myślenia, zadaniowego podejścia do stawianych problemów, kreatywności. Uczą pracy zespołowej i dają dziecku duże poczucie sprawstwa. W ruchu i w zabawie kształtujemy kompetencje przyszłości. Dodatkowo przeprowadzenie zajęć zawierających elementy kodowania nie wymaga specjalistycznego sprzętu ani długich przygotowań. W łatwy sposób połączymy je z dowolną tematyką edukacyjną.

Wachlarz aktywności około programistycznych jest bardzo duży. Wiele z nich będzie na tyle uniwersalnych, że możemy zaproponować je zarówno dzieciom młodszym, jak i starszym. Zabawy z kodowaniem możemy przeprowadzić w parach, kilkusobowych zespołach albo w całej grupie. Możemy bawić się w sali, świetnie sprawdzają się też w plenerze. Wakacje to czas, kiedy pracujemy w łączonych grupach. Możemy spotkać się z sytuacją, w której rozpiętość umiejętności naszych dzieci będzie duża. W przypadku dyżurów lub udziału w koloniach, wychowankowie mogą znać się słabo lub nie znać się w ogóle. Wiele aktywności zawierających elementy kodowania bardzo dobrze sprawdzi się w charakterze zabaw integrujących grupę.

Warto wprowadzać elementy kodowania nie tylko w roku przedszkolnym/szkolnym, ale też w wakacje.

Przedszkolak a uczeń...te same zabawy, inny stopień trudności

Jednym z plusów aktywności, zawierających elementy kodowania, jest możliwość stopniowania trudności zadania, dopasowanie go do wieku i możliwości rozwojowych dzieci. Zbliżoną aktywność możemy zaproponować zarówno dzieciom w wieku przedszkolnym, jak i dzieciom w wieku wczesnoszkolnym. Poziom trudności zadania będzie zależny między innymi od wielkości kratownicy, na której pracujemy, liczby wykorzystywanych w zadaniu elementów, rodzaju „bohatera”, którego zaprogramujemy, czy sposobu przygotowania instrukcji.

Najprostszym przykładem będzie pikselowy obrazek składający się z małych kolorowych kwadratów. Już dzieci w wieku czterech lat będą w stanie ułożyć go na podstawie gotowego

wzoru. Pięciolatki poradzą sobie z wykonaniem tego samego zadania na podstawie prostej słownej instrukcji. Słowna instrukcja będzie dobrym rozwiązaniem również dla starszych uczniów. W ich przypadku możemy pozwolić sobie na użycie w niej bardziej skomplikowanych poleceń. Dzieci, które znają cyfry i litery, mogą stworzyć obrazek również na podstawie podanych współrzędnych. Finalnie możemy mieć ten sam obrazek, ale w zależności od możliwości dzieci, ułożony na kilka różnych sposobów.

Kącik kodowania – proste pomysły na uniwersalne narzędzia

Okres wakacyjny to czas, w którym rytm dnia przedszkolnego czy kolonijnego różni się od typowego dnia w przedszkolu czy szkole w trakcie roku szkolnego. Jest więcej czasu na zabawę swobodną, na samodzielne odkrywanie. Kącik kodowania będzie dobrym miejscem inspirującym do zabaw rozwijających kompetencje w późniejszej nauce programowania.

Co w takim kąciku może się znaleźć i o czym należy pamiętać podczas jego tworzenia? Przygotowując kącik kodowania, warto wyposażyć go w materiały, które dziecko może wykorzystać na różne sposoby, do różnych aktywności. Warto zaopatrzyć się też w materiały, które możemy określić „niedokończonymi”, czyli nie gotowe zabawki/pomoce, a elementy, z których dopiero coś powstanie.

Przedmioty, które warto umieścić w kąciku kodowania:

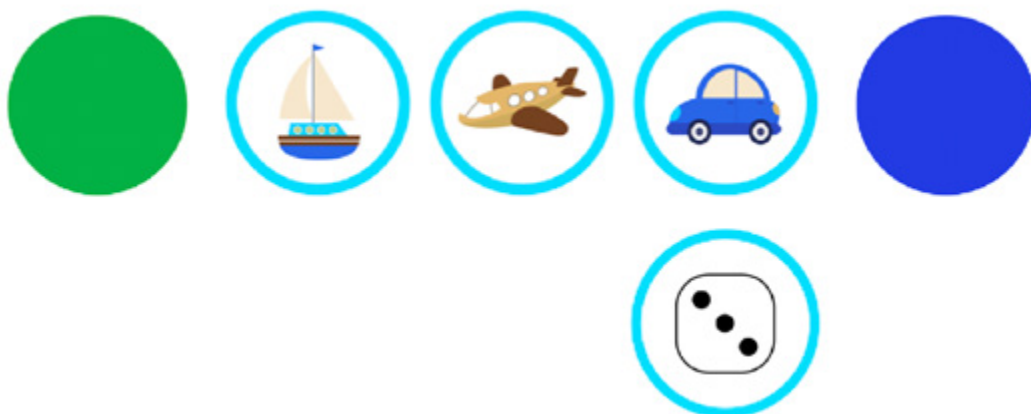
- ▶ małe, kolorowe karteczki,
- ▶ kolorowe kubki,
- ▶ kolorowe guziki (najlepiej o różnych kształtach, różnej wielkości i zawierające różną liczbę dziurek),
- ▶ rolki po papierze toaletowym,
- ▶ niewielkie kolorowe klocki,
- ▶ wytłaczanki na jajka (nieużywane, takie, które nie miały kontaktu z żywnością),
- ▶ niewielkie resorki, kilka ludzików, figurek zwierząt,
- ▶ gumkę z przymocowanymi do niej czterema sznurkami (posłuży do budowania w parach lub czwórkach wieży współpracy),
- ▶ kolorowe patyczki,
- ▶ materiały plastyczne,
- ▶ małe latarki,
- ▶ taśmę malarską,
- ▶ kostki do gry,
- ▶ małe kratownice (kilka różnych: dziewięciopolową, dwudziestopięciopolową, stupolową),
- ▶ karteczki z symbolami graficznymi (start, stop, obroty, strzałki),
- ▶ przykładowe karty wzorów (do zabaw z symetrią, do odwzorowywania układu elementów, ze słowną instrukcją, do budowania wież z warunkami, do wykorzystania w połączeniu z wytłaczankami itp.).

INSPIRACJE NA LETNIE MIESIĄCE – WYBRANE PROPOZYCJE ZABAW ZAWIERAJĄCYCH ELEMENTY PODSTAW KODOWANIA

1. „Jadę, lecę, pływam” – kolorowe obrazki, rozmaicie wykorzystane

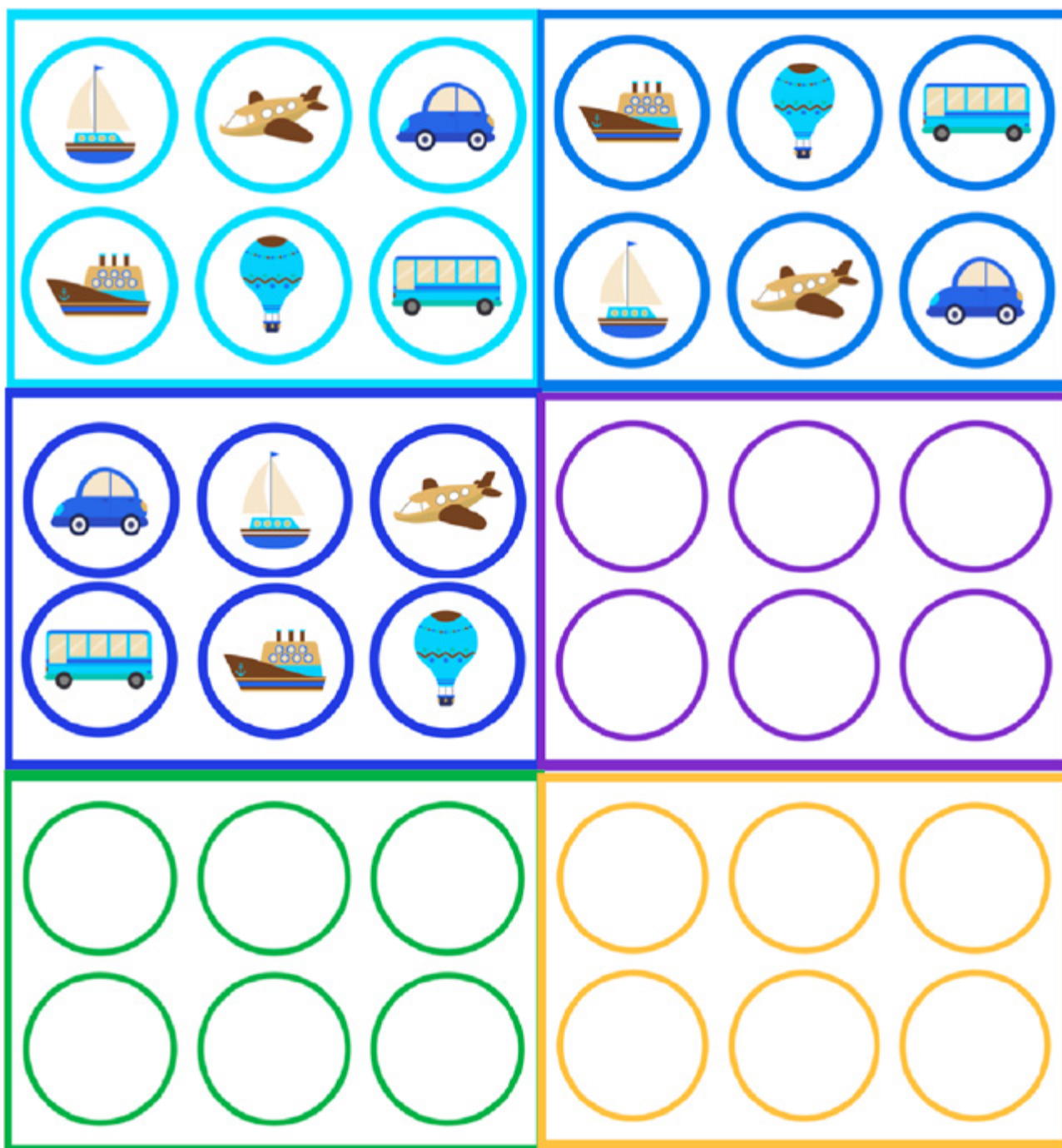
Kolorowe obrazki przedstawiające środki transportu możemy wykorzystać na różne sposoby. Przy pracy z najmłodszymi mogą nam posłużyć do kategoryzowania, do układania rytmów, do zabaw typu „memory”. Możemy wykorzystać je w zabawach, w których pojawia się symbolika, a poszczególne piktogramy mają przypisaną wybraną funkcję. Posłużą nam też do pierwszych zabaw z tworzeniem kodu offline. Jeśli dodamy do nich piktogram oznaczający POCZĄTEK i piktogram oznaczający KONIEC, a następnie ułożymy w jednym, uporządkowanym ciągu, to stworzymy choreografię, która pozwoli „zakodować” sposób poruszania się naszych wychowanków.

Te same obrazki możemy wykorzystać do zabawy „żywe domino”. Każde dziecko wybiera jeden obrazek, następnie wszyscy tworzą koło w taki sposób, żeby osoby stojące obok siebie miały ten sam wzór na krążku lub ten sam kolor ramki. W tym zadaniu ważna będzie spostrzegawczość, ale też umiejętność analizowania, która umożliwi zmianę miejsc i tym samym stworzenie pasującego koła. W tej zabawie wykorzystujemy tyle obrazków, ile jest dzieci biorących udział w aktywności. Zanim zaproponujemy ją dzieciom, upewnijmy się, czy wybrane przez nas obrazki umożliwiają stworzenie koła z uwzględnieniem podanych przy zadaniu warunków. Po pierwszej próbie (często zdarza się, że za pierwszym razem nie uda się zamknąć koła) warto zachęcić dzieci do poszukania jakiegoś sposobu na łatwiejsze wykonanie zadania, schematu, który zapewni sukces. Takim rozwiązaniem może być „schodzenie” z koloru lub „schodzenie” ze wzoru.

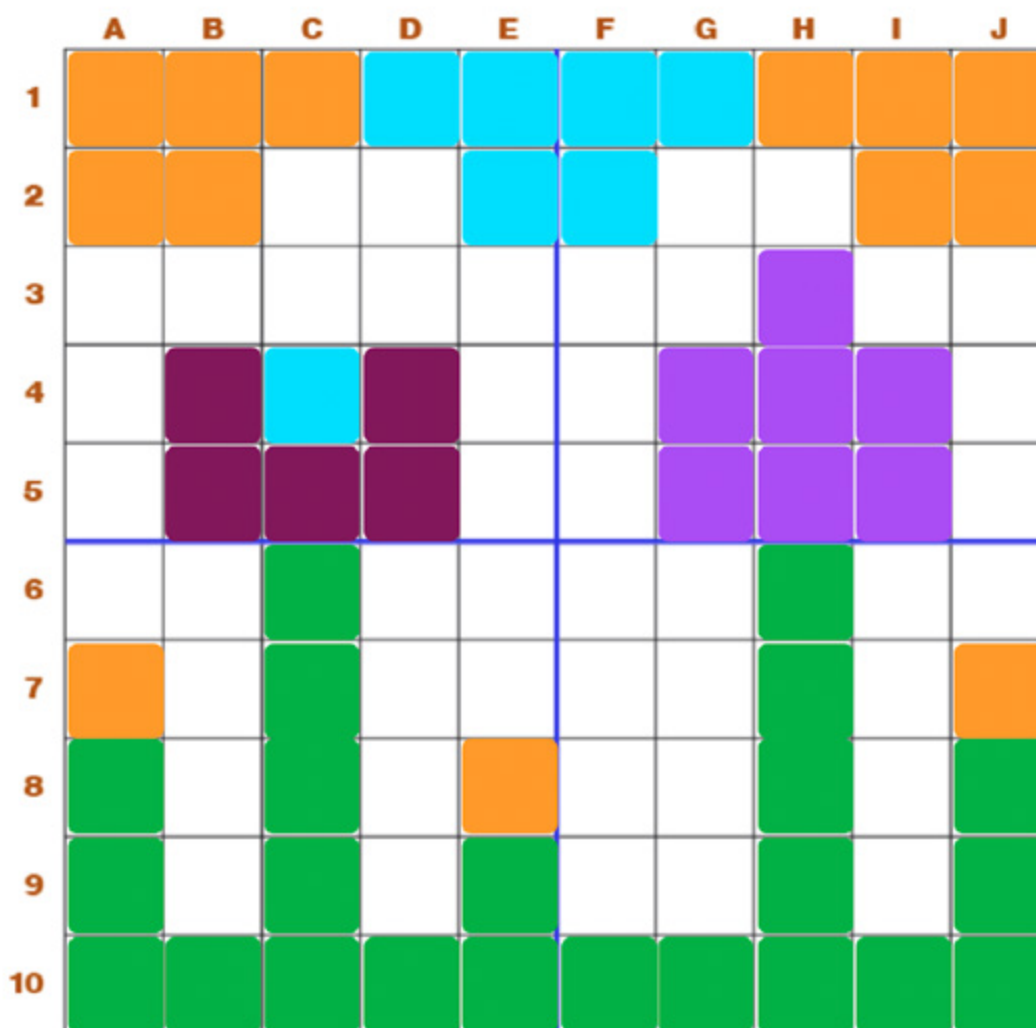
Ponownie te same obrazki możemy wykorzystać, proponując dzieciom ułożenie „obrazkowego sudoku”. W zależności od wieku dzieci, z którymi pracujemy, możemy wykorzystać od dwóch do sześciu przygotowanych plansz. Obrazki układamy w taki sposób, żeby ten sam wzór nie powielił się ani w linii poziomej, ani w linii pionowej. Kolor ramki na krążku musi być spójny z kolorem ramki na planszy.

2. Dyktando graficzne w plenerze

Dyktando graficzne, potocznie nazywane „zakodowanymi obrazkami”, to chyba jedna z bardziej popularnych aktywności. W tradycyjnej formie polega na pokolorowaniu odpowiednich pól na kratownicy. Pola podane są przy pomocy współrzędnych. Na wakacjach możemy zaproponować dzieciom ciekawszą i bardziej rozbudowaną wersję. Potrzebna nam będzie kolorowa kreda, którą narysujemy kratownicę i którą będziemy kolorować odpowiednie pola. Dodatkowo potrzebne będą nam ukryte wskazówki, czyli karteczki z informacją o tym, jakim kolorem powinniśmy pokolorować poszczególne kwadraty. Ukryte informacje możemy odkrywać przy pomocy zabawy „ciepło-zimno” lub poruszając się według przygotowanych strzałek. Możemy stworzyć też podpowiedzi graficzne, rebusy, które ułatwią wychowankom odnalezienie ukrytych wskazówek.

Jeśli nie mamy możliwości rysowania kredą, to możemy w plener zabrać duży arkusz szarego papieru z narysowaną kratownicą. Wtedy możemy ukryć kolorowe karteczki (rozmiar kartki musi pasować do wymiaru pola na kratownicy). Na jednej stronie ukrytych kartek możemy zapisać współrzędne pól, na które mają trafić. Wybierając tę wersję, zaopatrzymy się jeszcze w klej i przyklejamy kartki na szarym papierze. Unikniemy wtedy porwania fragmentu naszego wzoru przez wiatr.

3. Zakodowany lapbook

Zakodowany lapbook będzie dobrym pomysłem na stworzenie takiego przenośnego kącika kodowania. Może być też formą podsumowania wakacyjnych zajęć w przedszkolu, czy wakacyjnego kolonijnego turnusu. Każde dziecko przygotowuje swój lapbook, umieszczając w nim elementy, z których następnie stworzy swoje ulubione aktywności. W takim lapbooku warto umieścić małe obrazki do sudoku, strzałki ruchu, małą kratownicę i kolorowe karteczki do układania wzoru. Warto włożyć do niego też samodzielnie wykonane dwustronne puzzle, bazową planszę, którą można wykorzystać do tworzenia gier planszowych, kopertę z zagadkami dotyczącymi pojęć związanych z programowaniem, a także figury geometryczne wycięte z kolorowego papieru. Dobrym pomysłem jest przyklejenie małej podpowiedzi, jak tworzymy kod w przypadku, kiedy bohaterem jest obiekt, w którym nie możemy wyodrębnić przodu (np. piłka), a w jaki sposób, kiedy bohaterem jest pojazd, człowiek lub zwierzę.

4. „Żywe pionki” – plenerowa gra planszowa

Wykorzystajmy wakacje na stworzenie innej niż zawsze gry planszowej. Dużej i zawierającej „żywe pionki do gry”. Na chodniku lub w sali wyklejmy przy pomocy taśmy malarskiej dwudziestopięciopółową kratownicę. Rozmiar pola powinien być na tyle duży, żeby zmieściło się na nim dziecko. Na polach umieścimy wycięte z papieru cyfry od 1 do 6. Dzieci dzielimy na zespoły. Pierwszy zespół rzuca kostką. Przedstawiciel zespołu staje na jednym wybranym polu, na którym znajduje się właściwa cyfra. Jeśli nie ma już wolnej cyfry, tracimy kolejkę. Wygrywa zespół, który „ustawi” na planszy więcej swoich pionków. W przypadku dzieci w wieku wczesnoszkolnym grę możemy utrudnić, umieszczając na planszy liczby od 1 do 12. W tym przypadku zespół rzuca dwukrotnie kostką, następnie dodaje lub odejmuje liczby, które wypadły na kostkach. Pionek wędruje na pole, które będzie wynikiem wykonanego działania. Grę możemy zmodyfikować na wiele sposobów, zastępując liczby słowami, kolorami, czy też obrazkami.

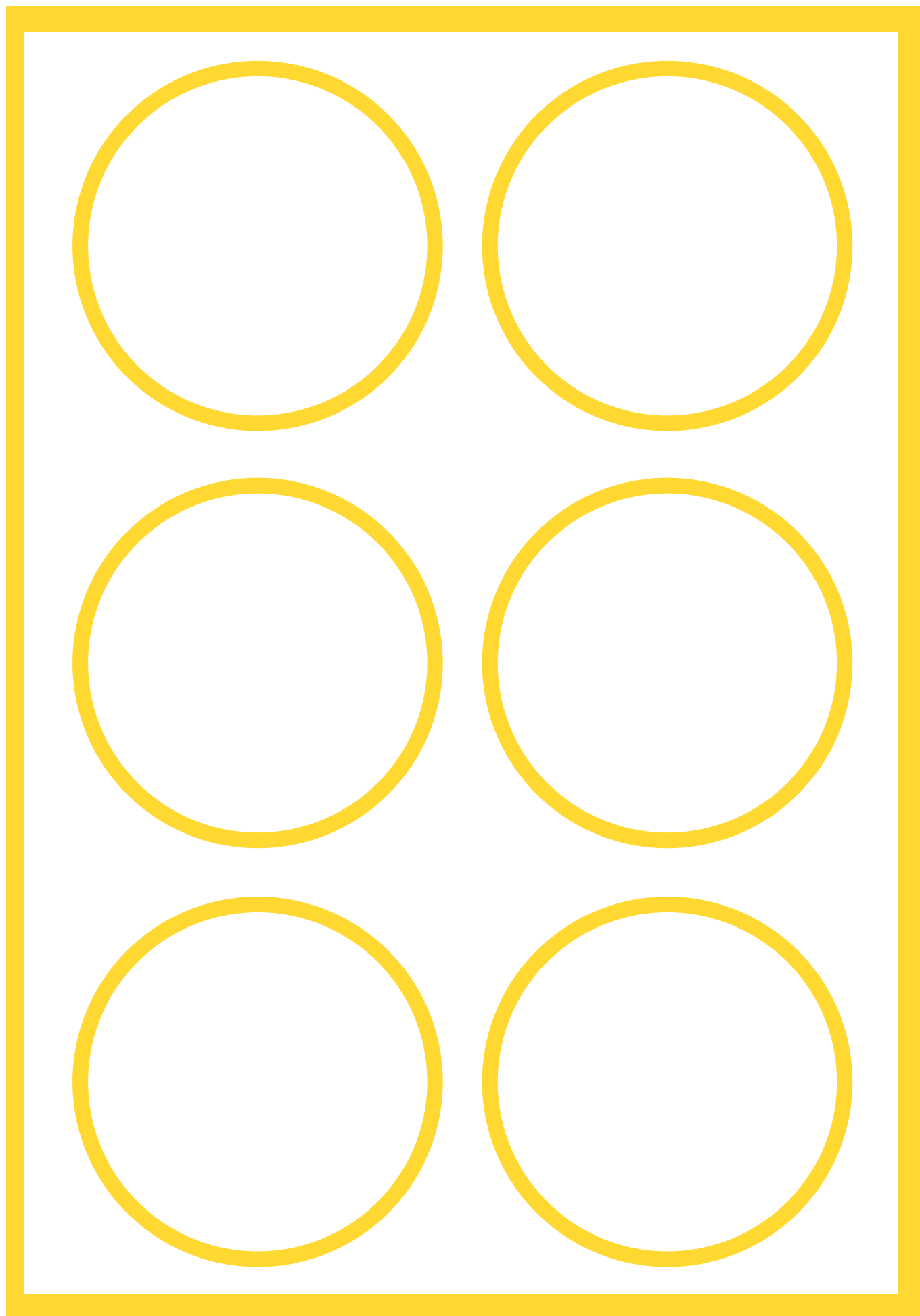
Stworzoną kratownicę warto wykorzystać do zabaw z tworzeniem programu. Wybrane dziecko będzie poruszać się zgodnie ze stworzonym przez koleżanki i kolegów kodem. Kod może prowadzić na wybrane przez dzieci pole. W przypadku uczniów może też spełniać określone przez nas warunki, np. suma liczb znajdujących się na polach, przez które przechodzi bohater, musi być liczbą parzystą lub musi wynosić 10 itp.

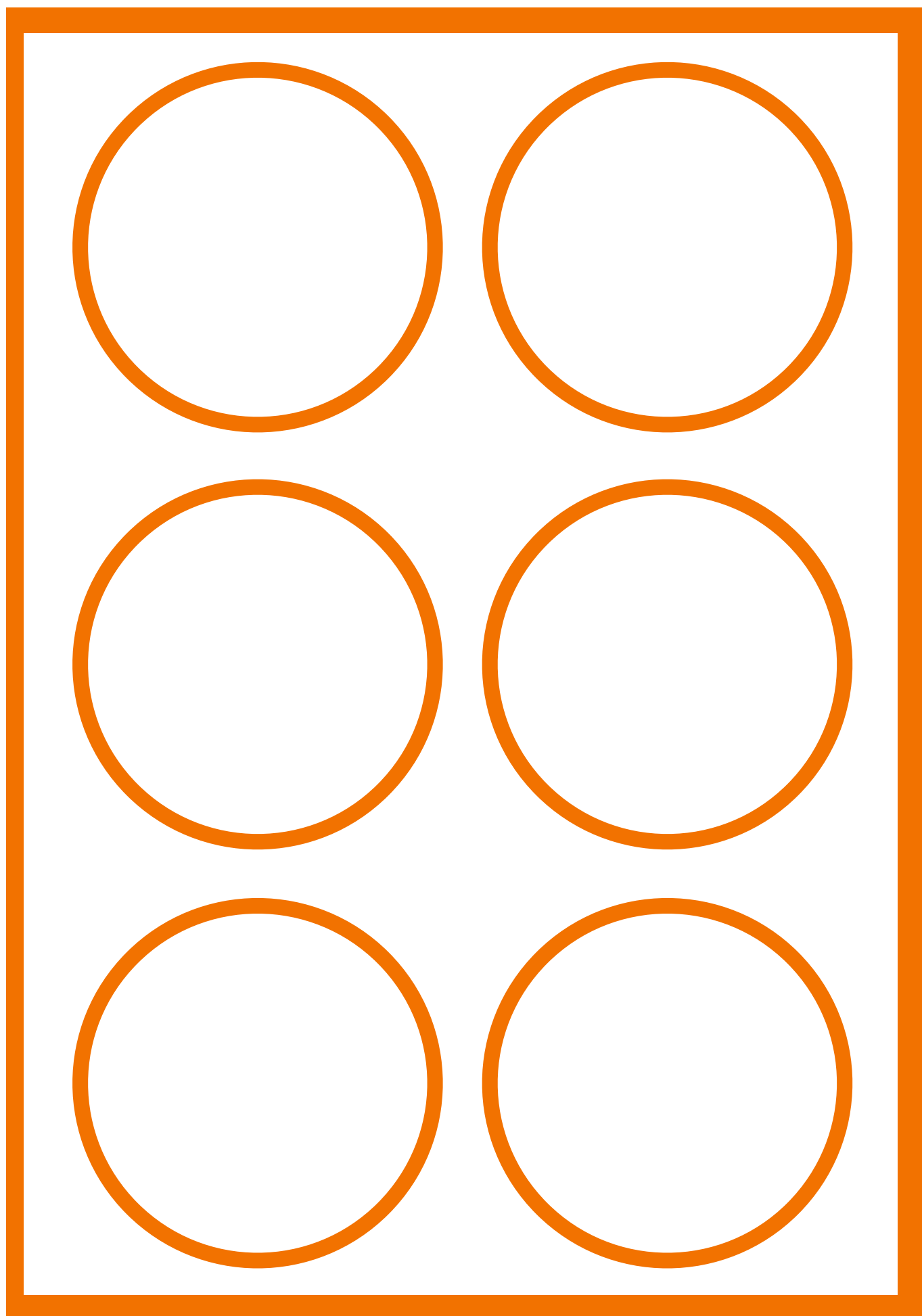
5. Dźwięk, gest a może kolor – różne rodzaje pierwszych komend

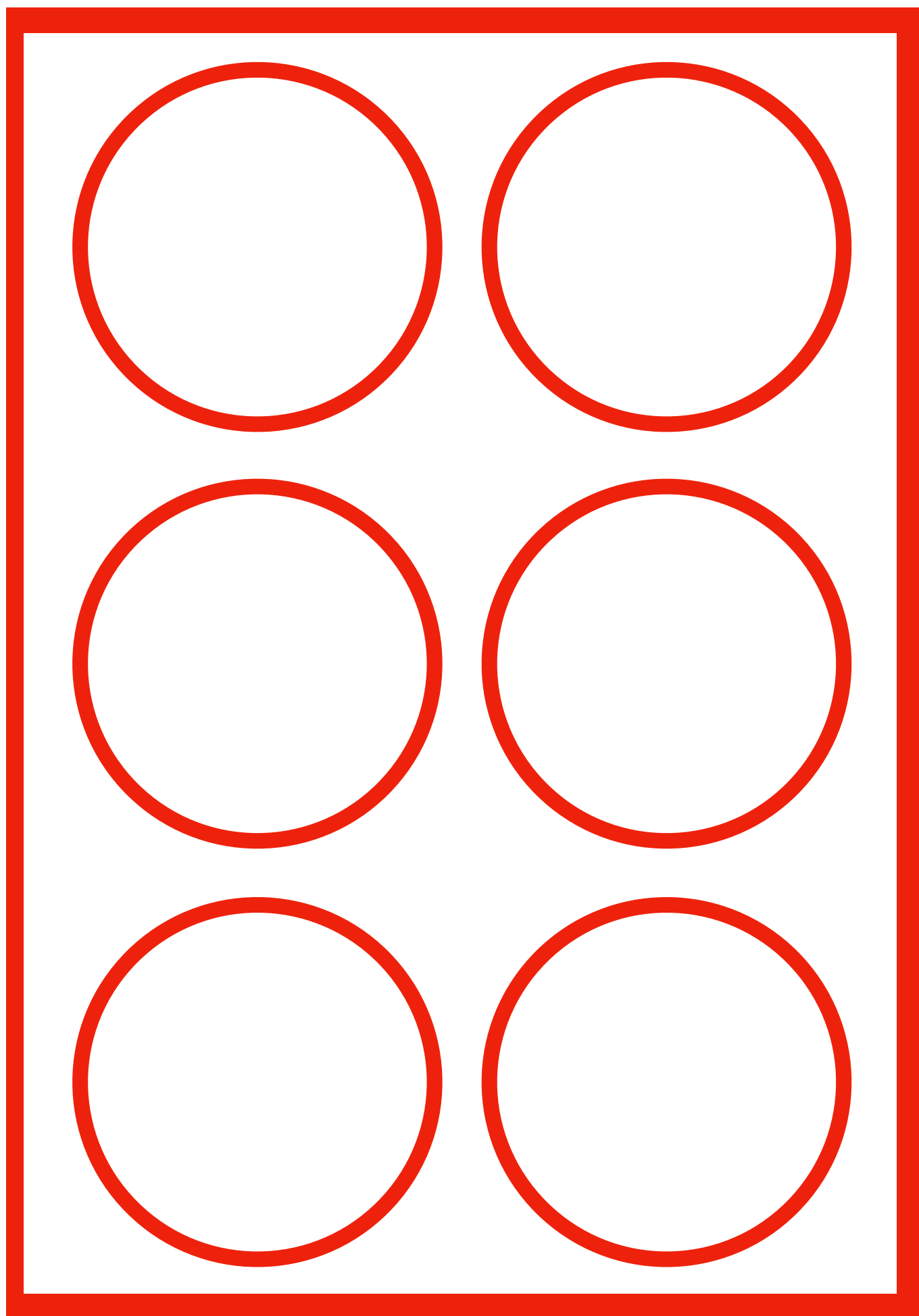
Polecenia w kodowaniu możemy wydawać na różne sposoby. Jednym z nich będzie kodowanie dźwiękiem. Potrzebne nam będą różne instrumenty (mogą być samodzielnie zrobione pudełka dźwiękowe). Liczba instrumentów będzie zależna od możliwości dzieci. Każdemu z instrumentów przypisujemy inną czynność, np. pierwszy instrument to podniesienie prawej ręki do góry, drugi instrument to dotknięcie lewą ręką nosa itp. Na początek zaczynamy od zagrania sekwencji dwóch dźwięków. Dzieci wykonują przypisane im działania. Z czasem wydłużamy sekwencję granych dźwięków. Możemy użyć jednego instrumentu, np. dzwonek diatoniczny i wybrać kilka dźwięków (w przypadku dzieci młodszych dźwięki bardziej zróżnicowane, w przypadku dzieci starszych położone blisko siebie).

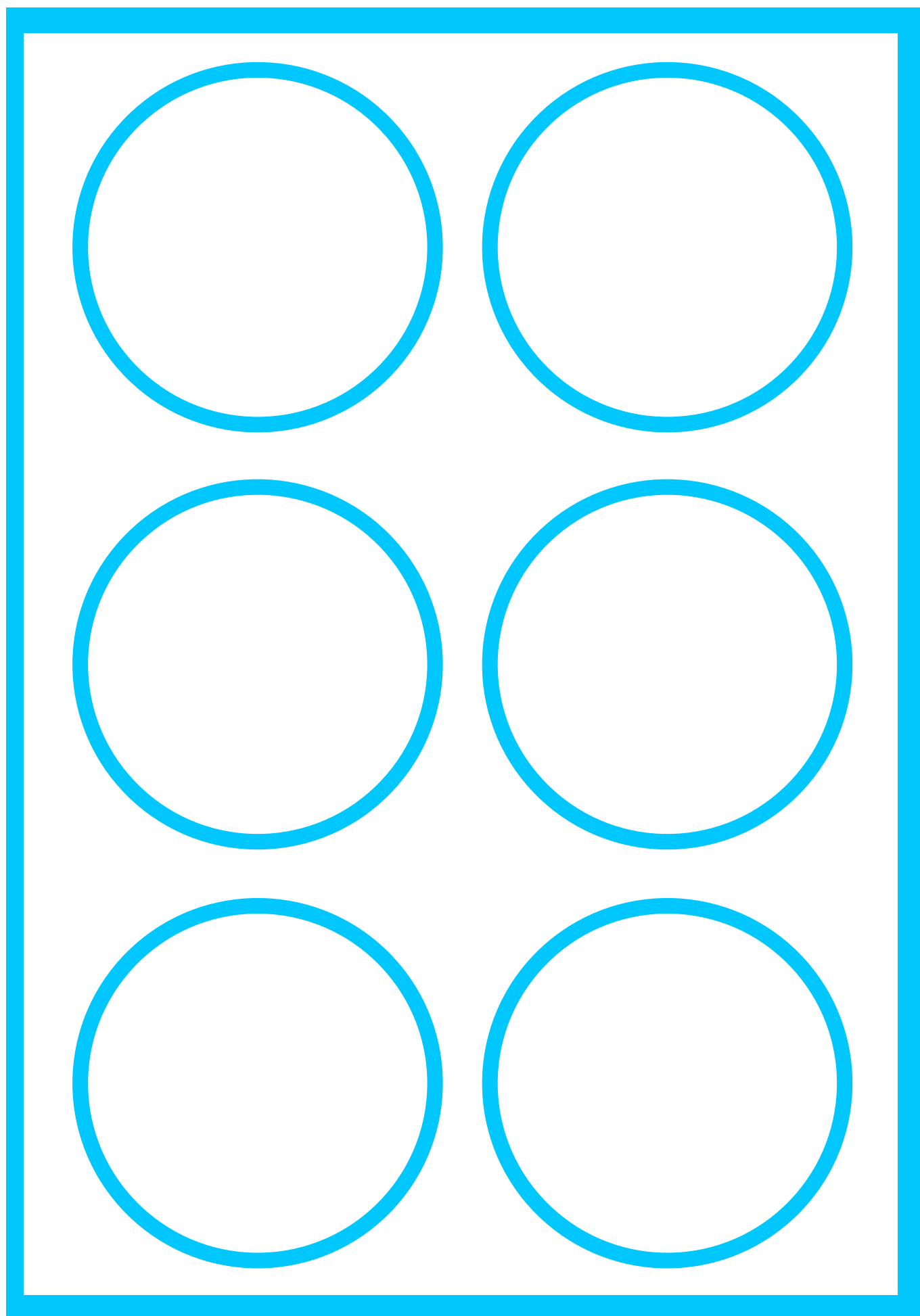

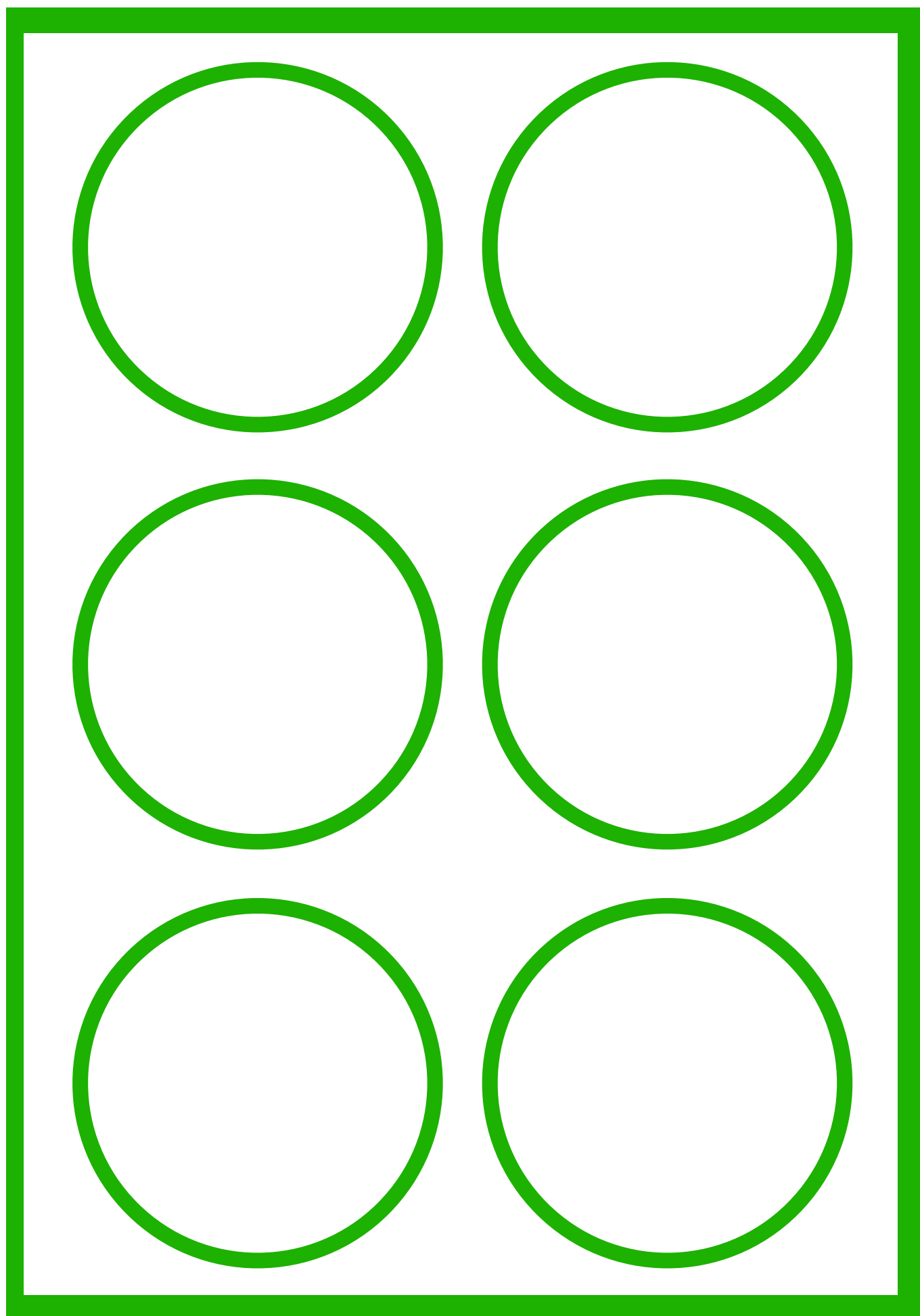
NA STRONACH 32-62 ZNAJDUJĄ SIĘ DODATKOWE MATERIAŁY GRAFICZNE DO ZAJĘĆ Z KODOWANIA.

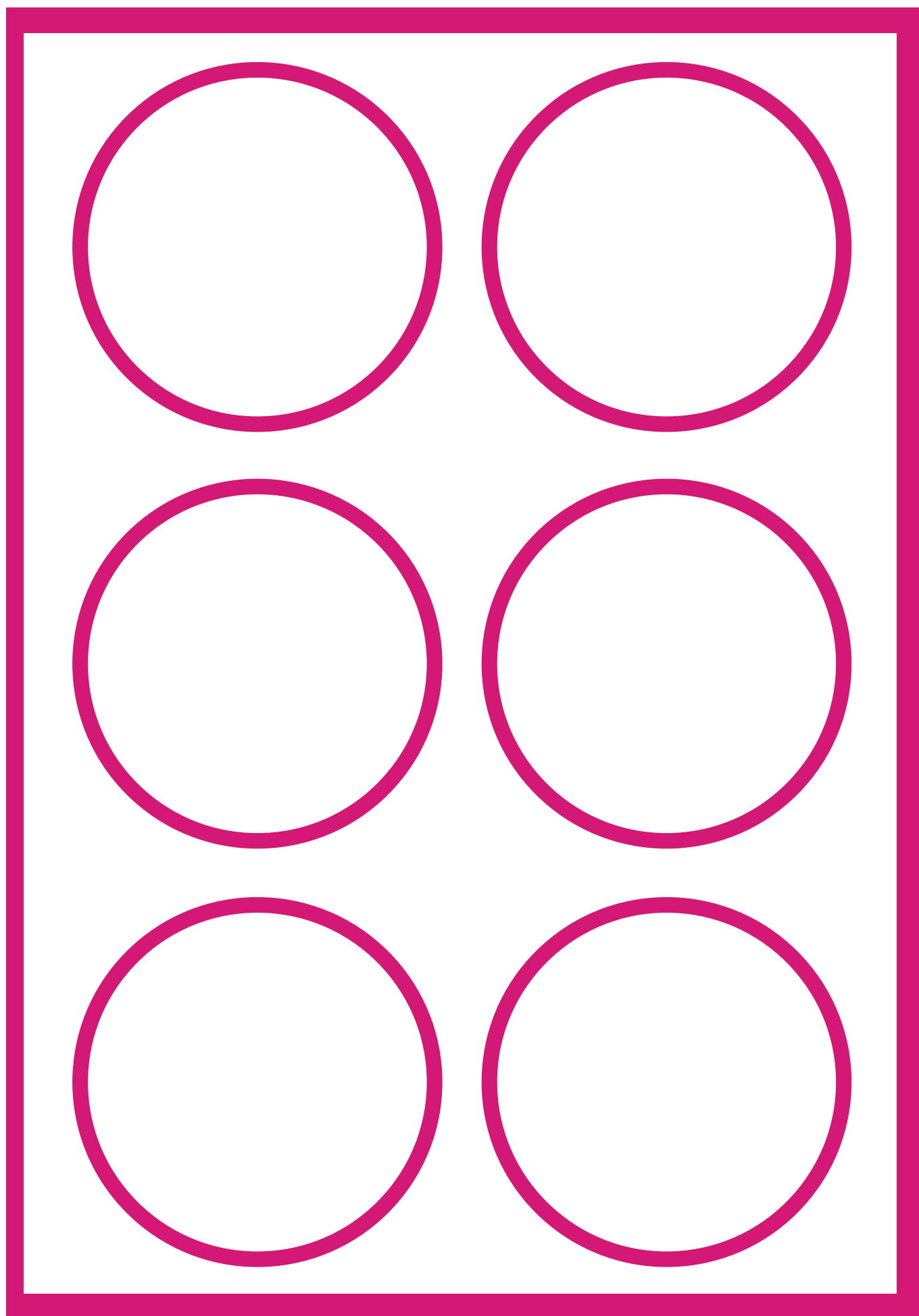

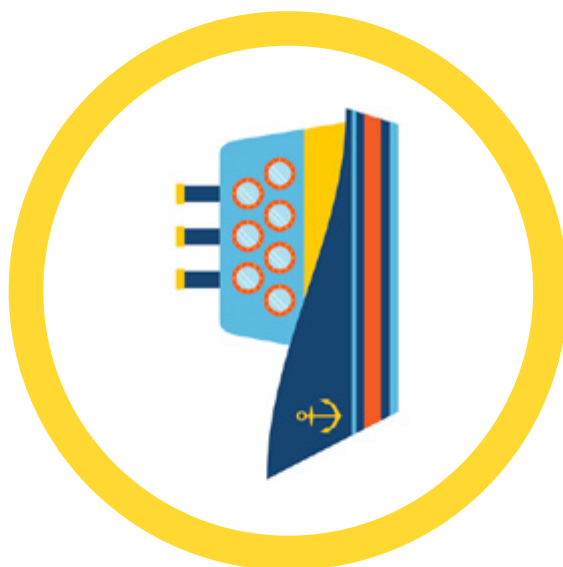
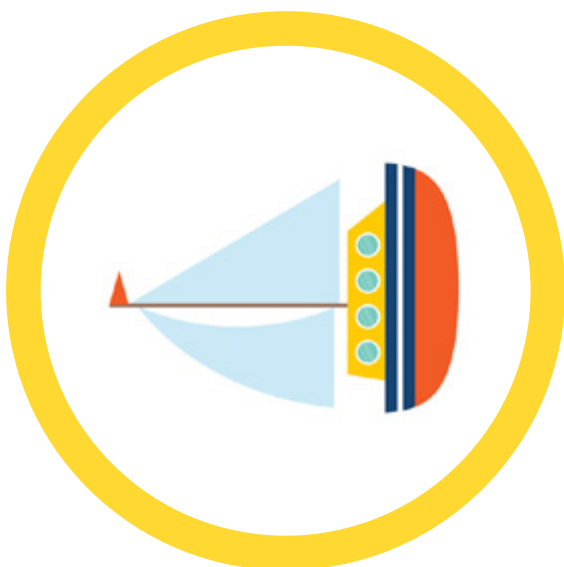
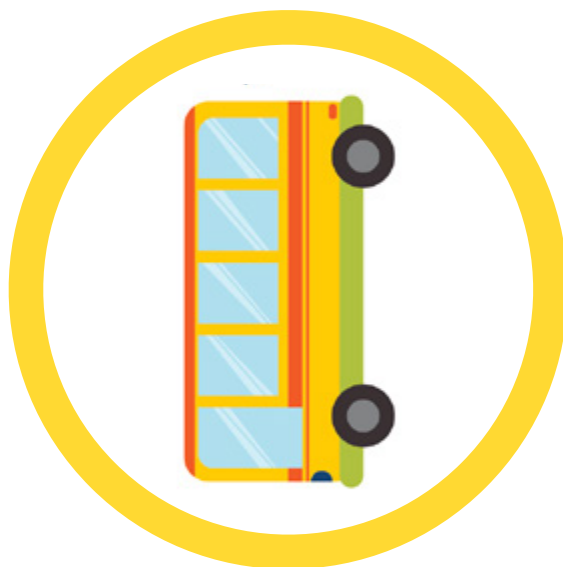

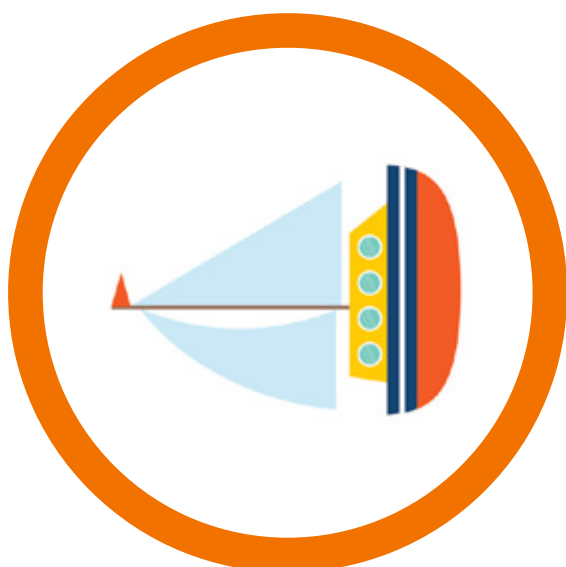
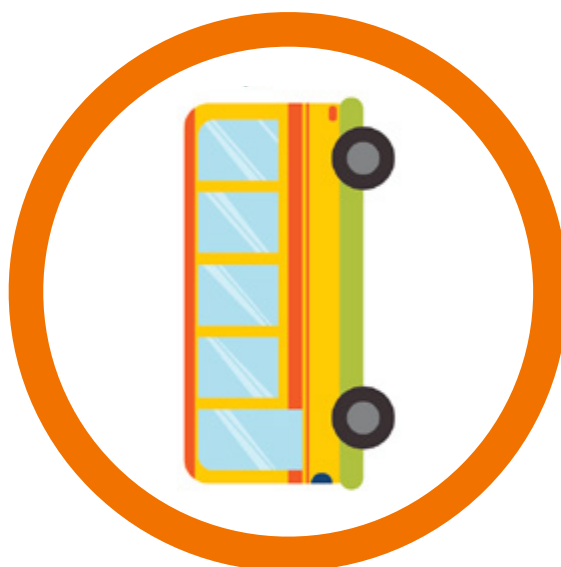

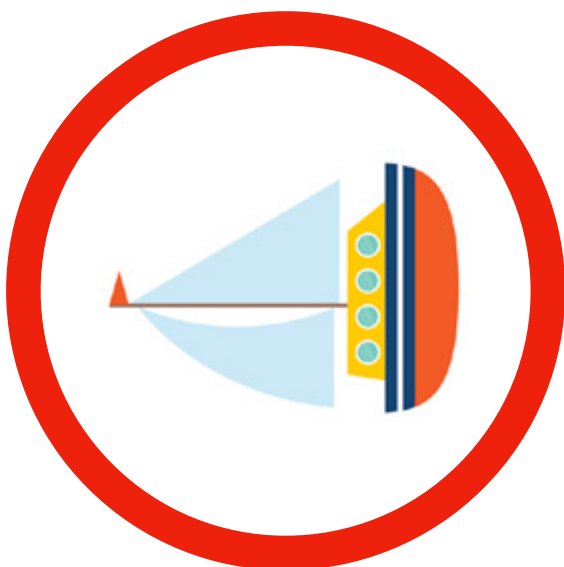
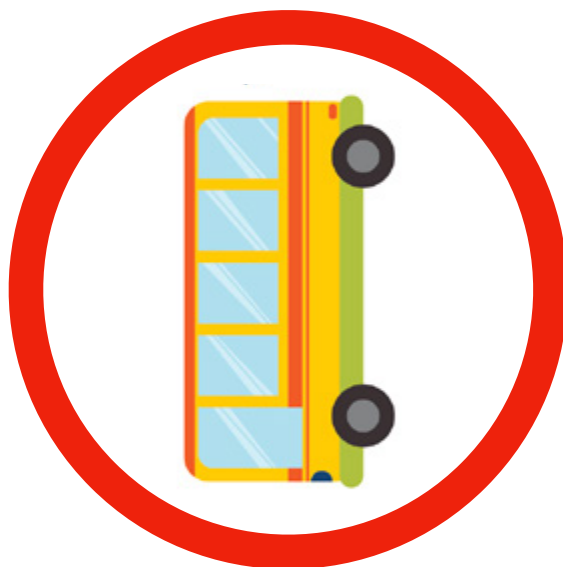

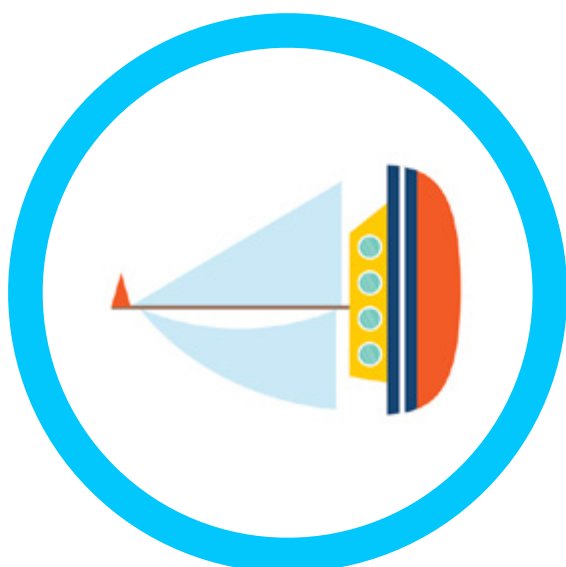
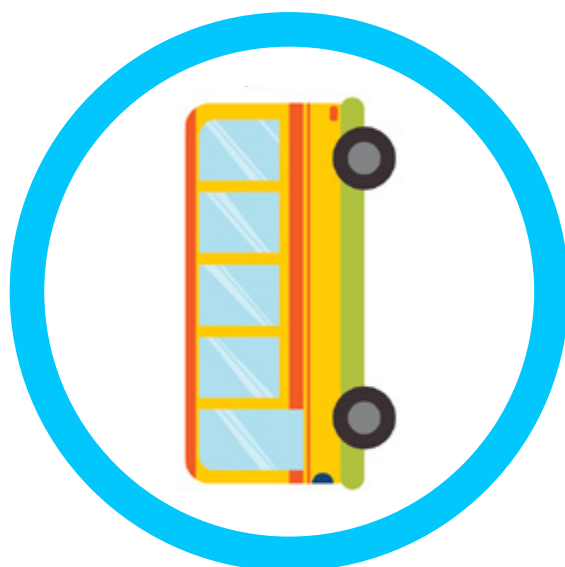

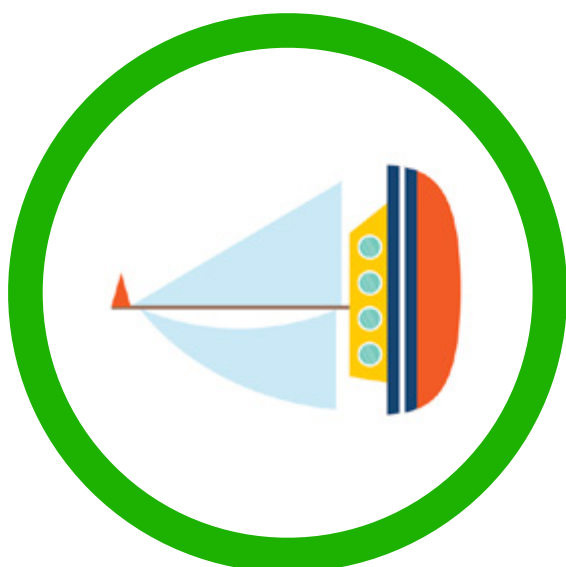
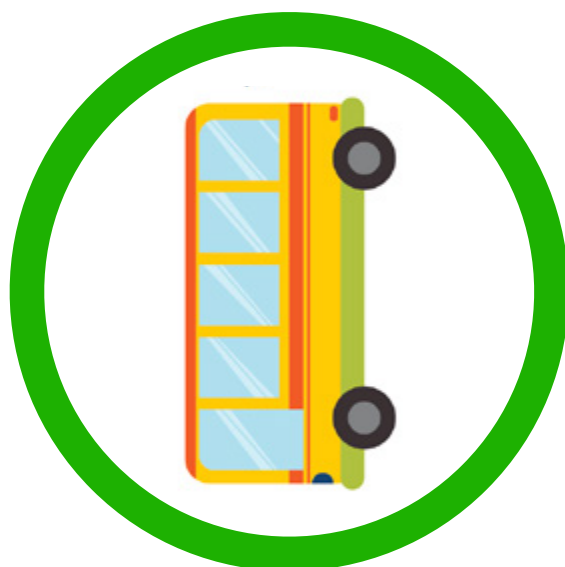
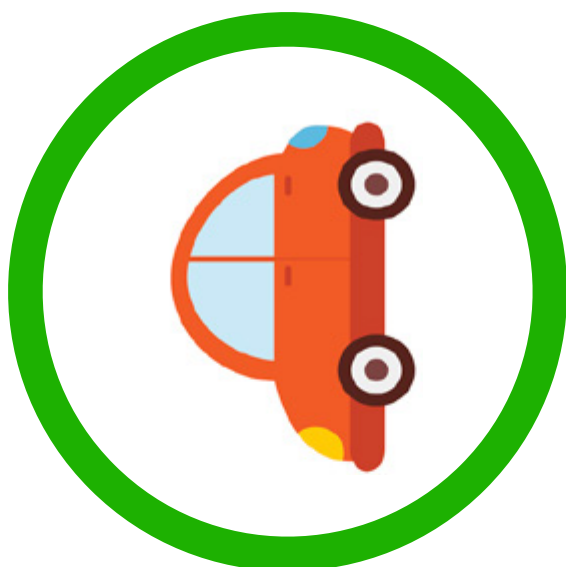

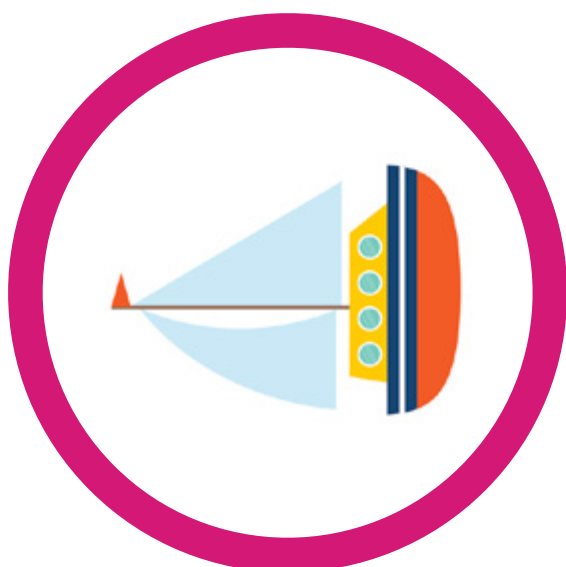
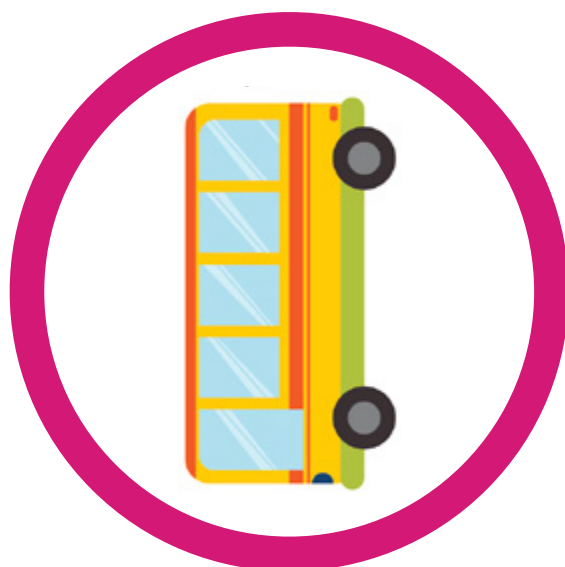
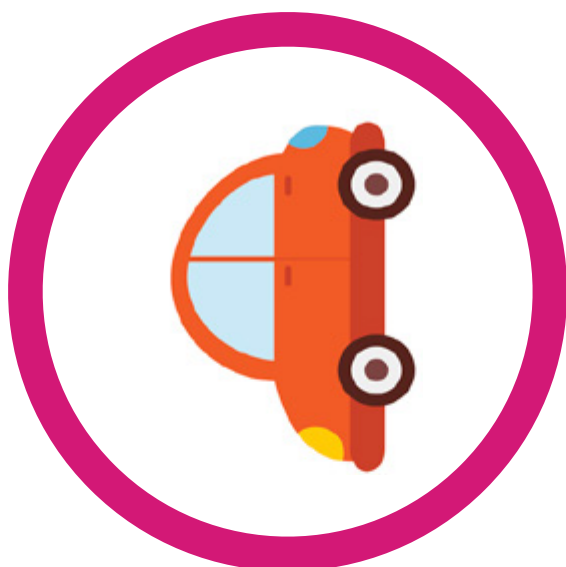

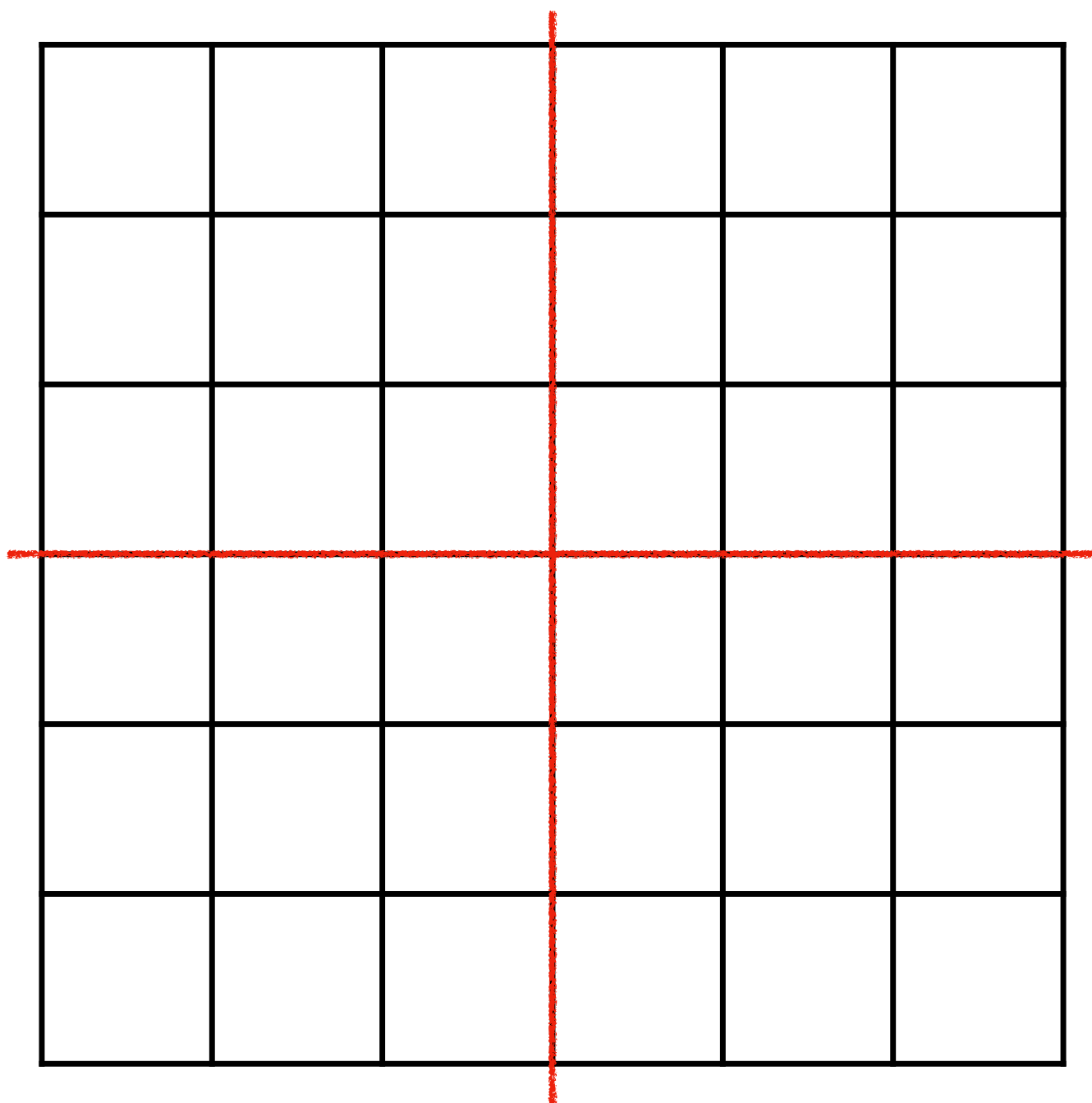

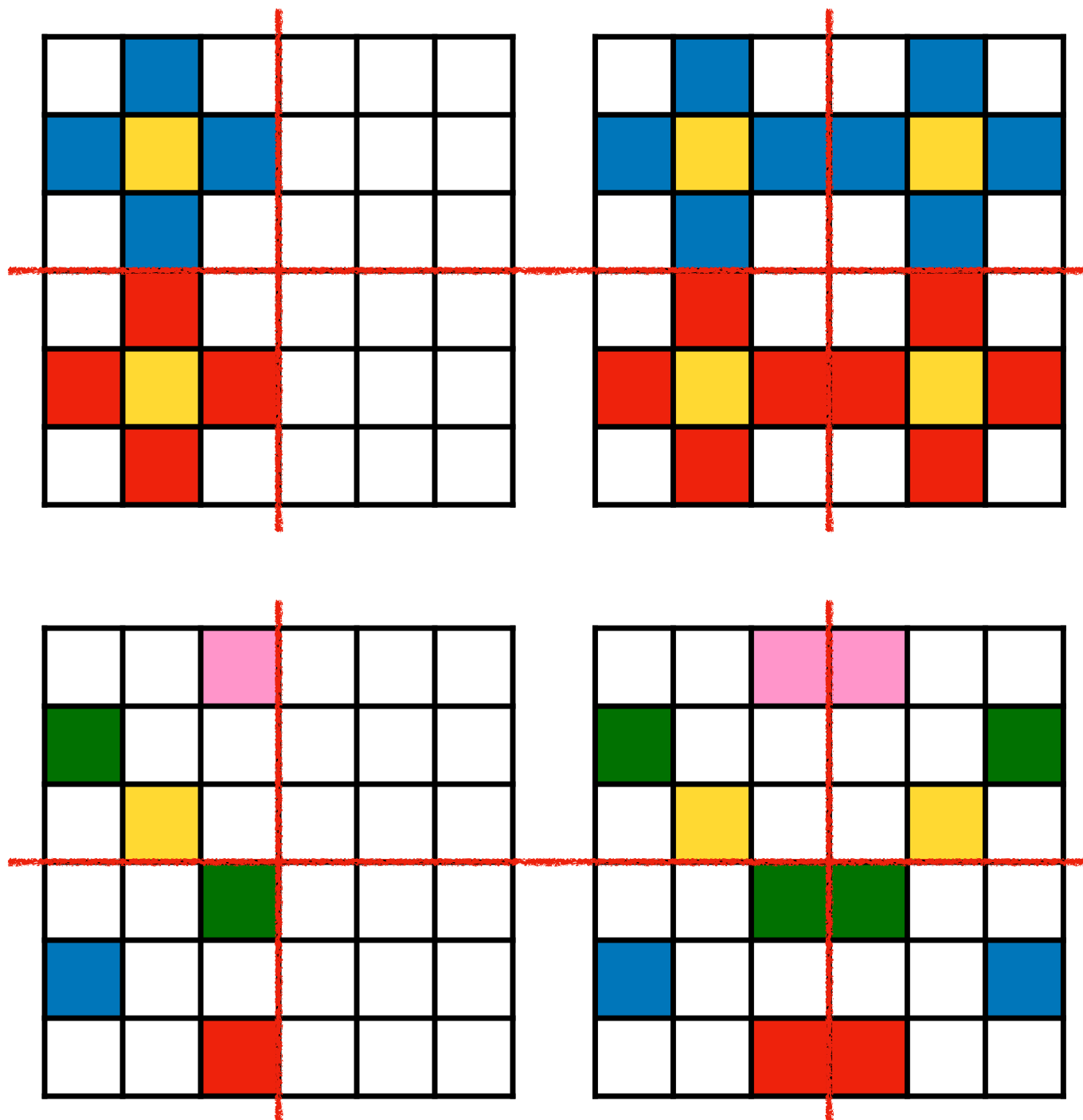

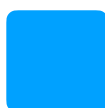

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

A1, A2, A7, B1, B2, C1, E8, H1, I1, I2, J1, J2, J7

C4, D1, E1, E2, F1, F2, G1

A8, A9, A10, B10, C6, C7, C8, C9, C10, D10, E9, E10, F10, G10, H6, H7, H8, H9, H10, I10, J8, J9, J10

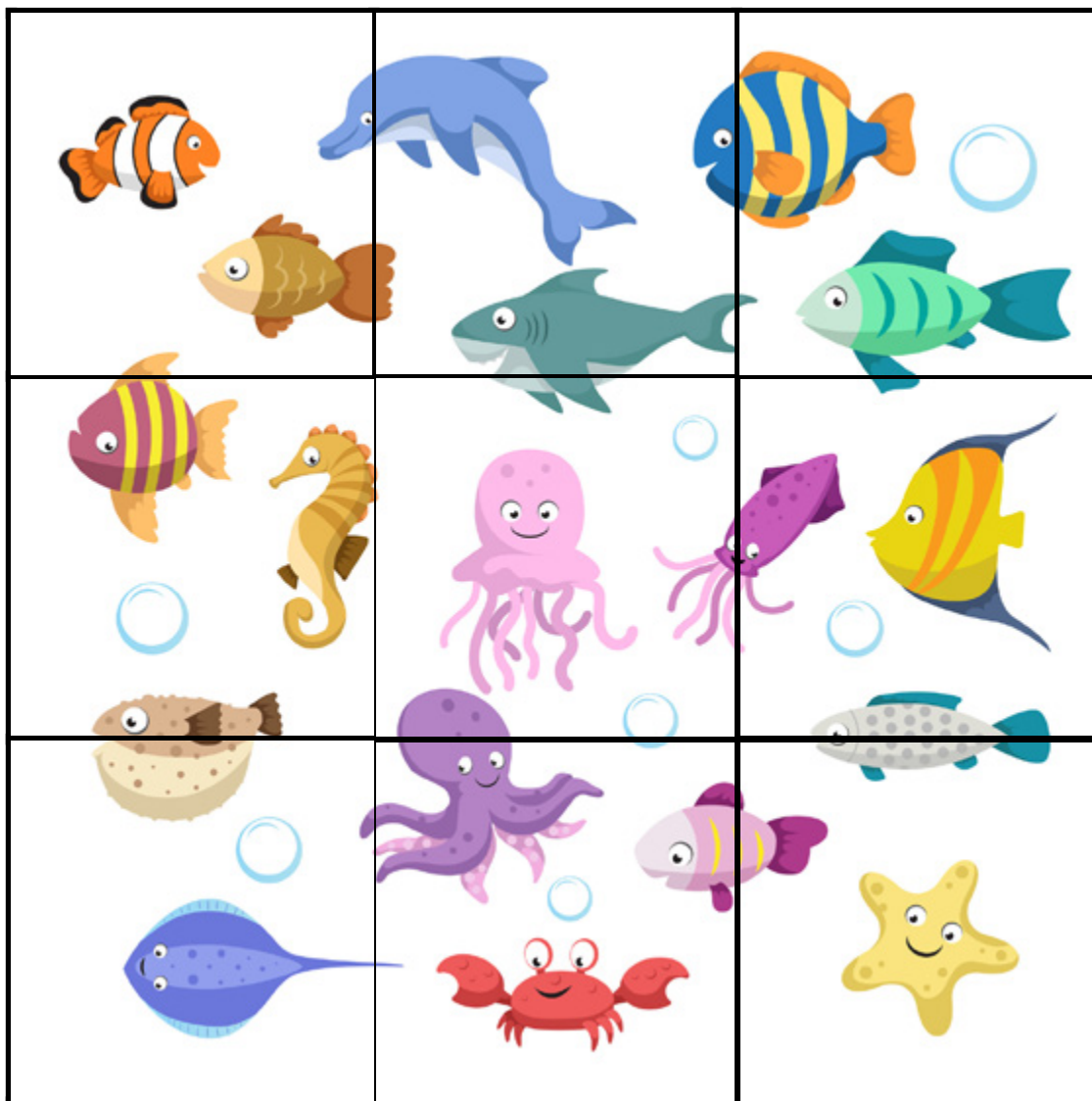

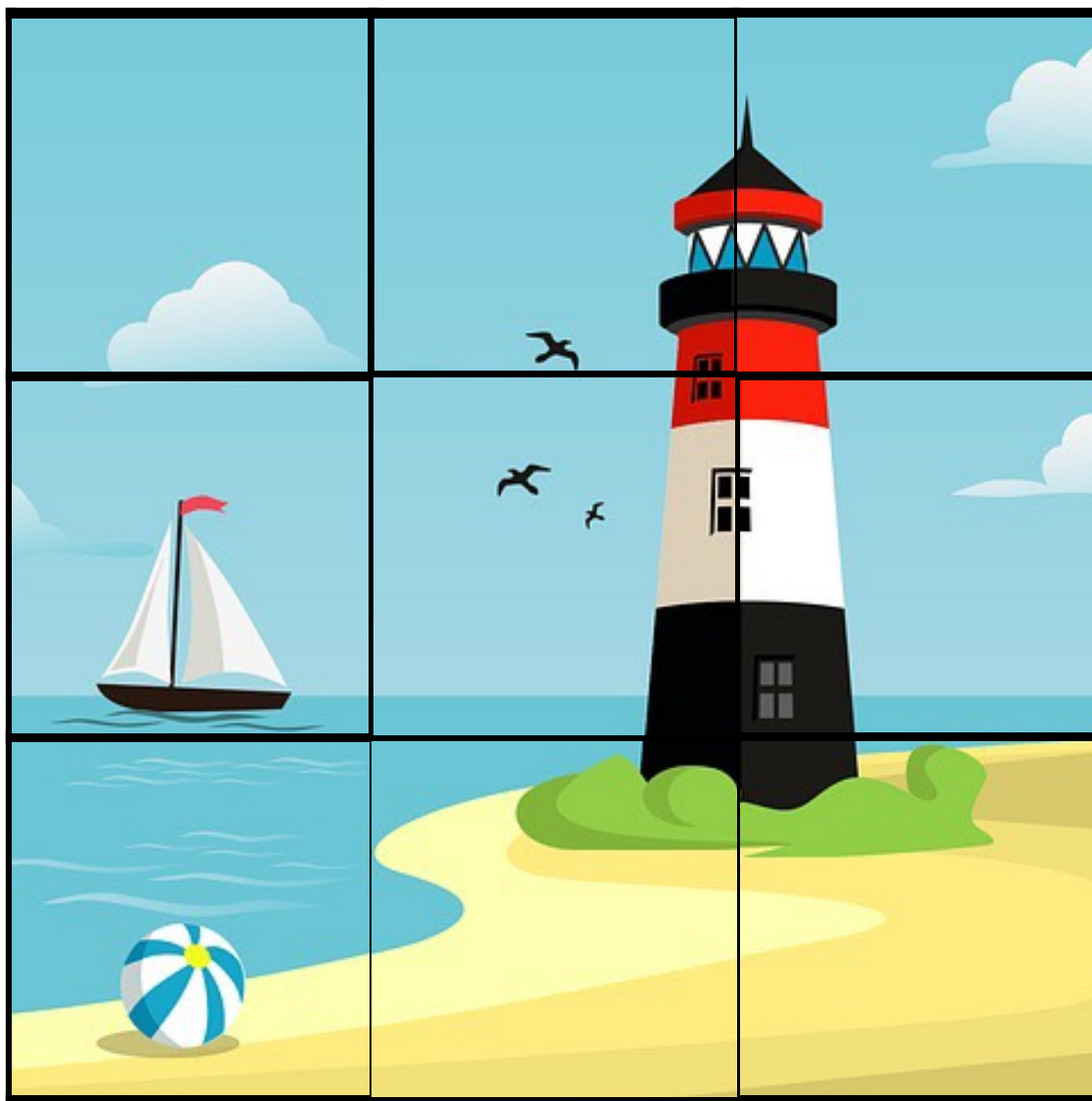
B4, B5, C5, D4, D5

G4, G5, H3, H4, H5, I4, I5

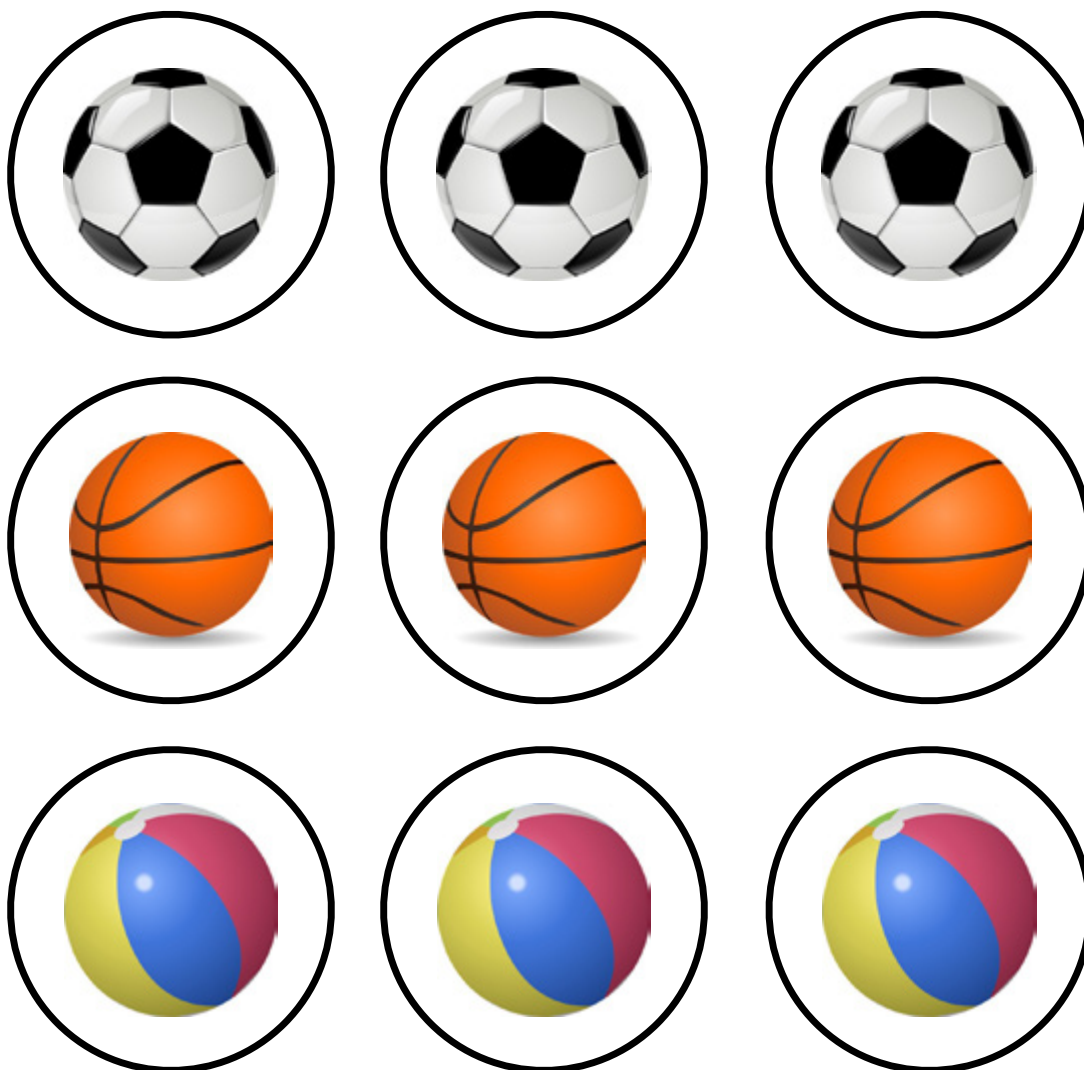
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

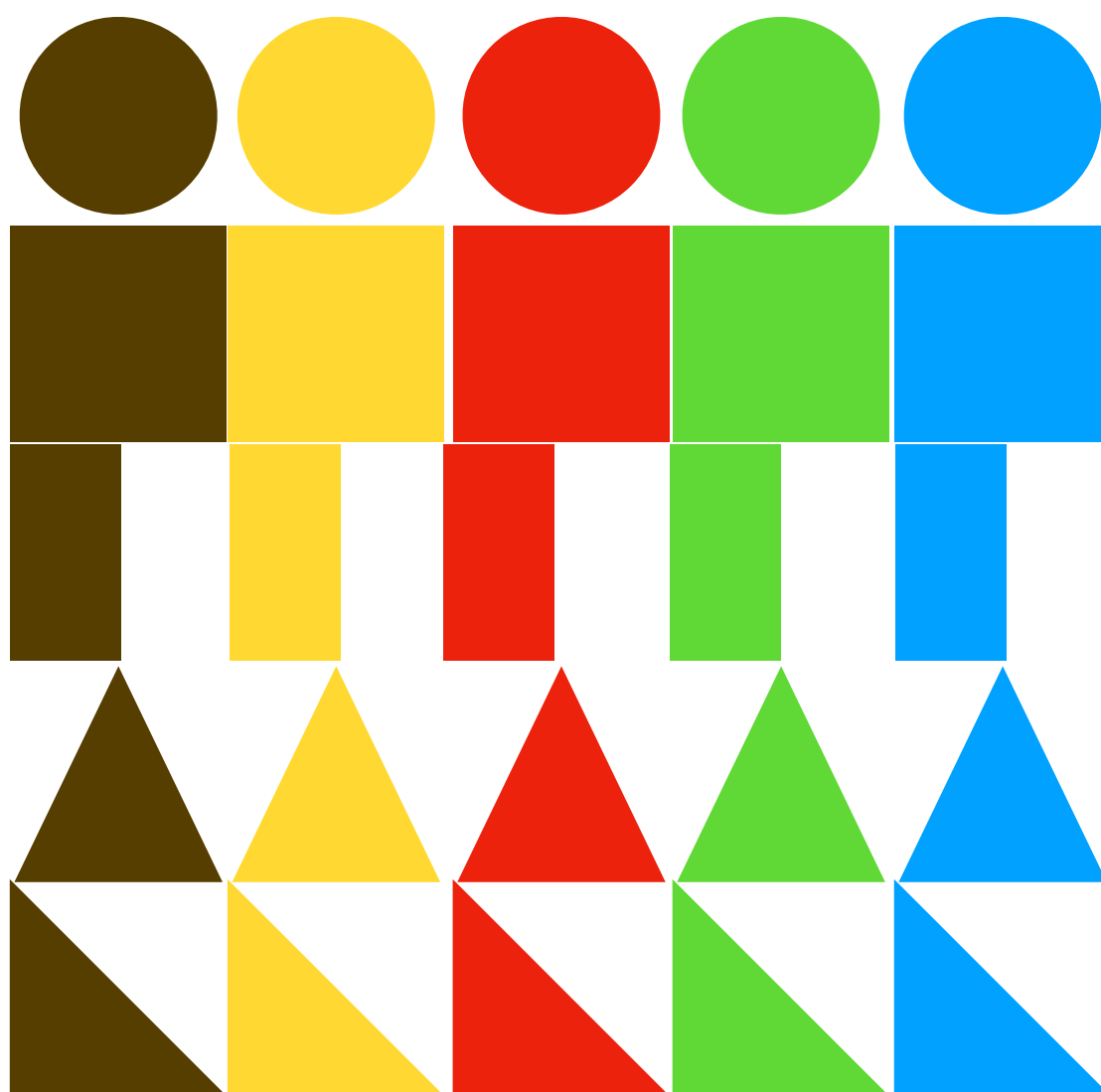

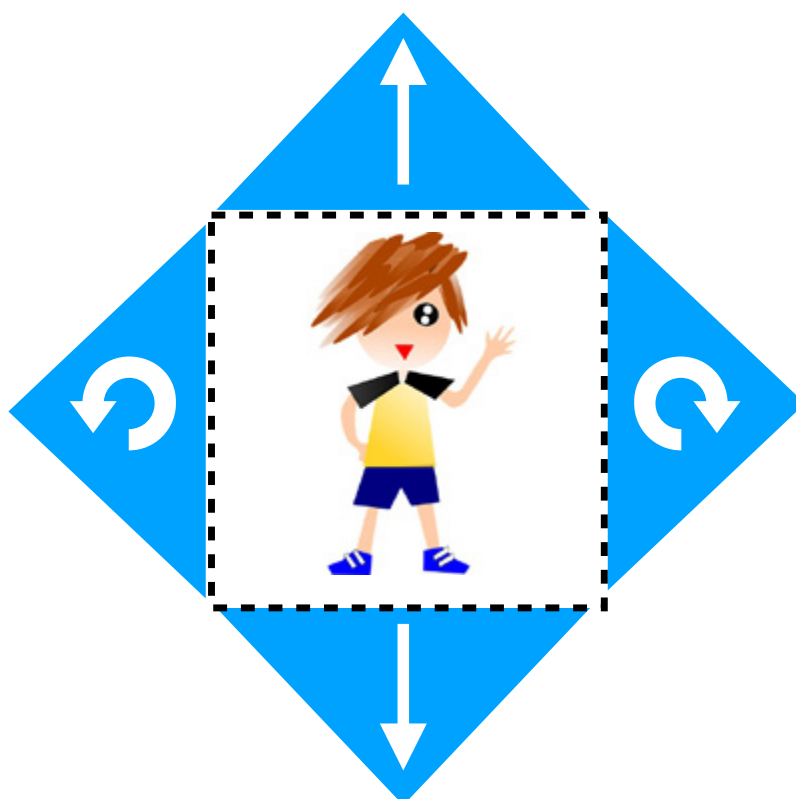
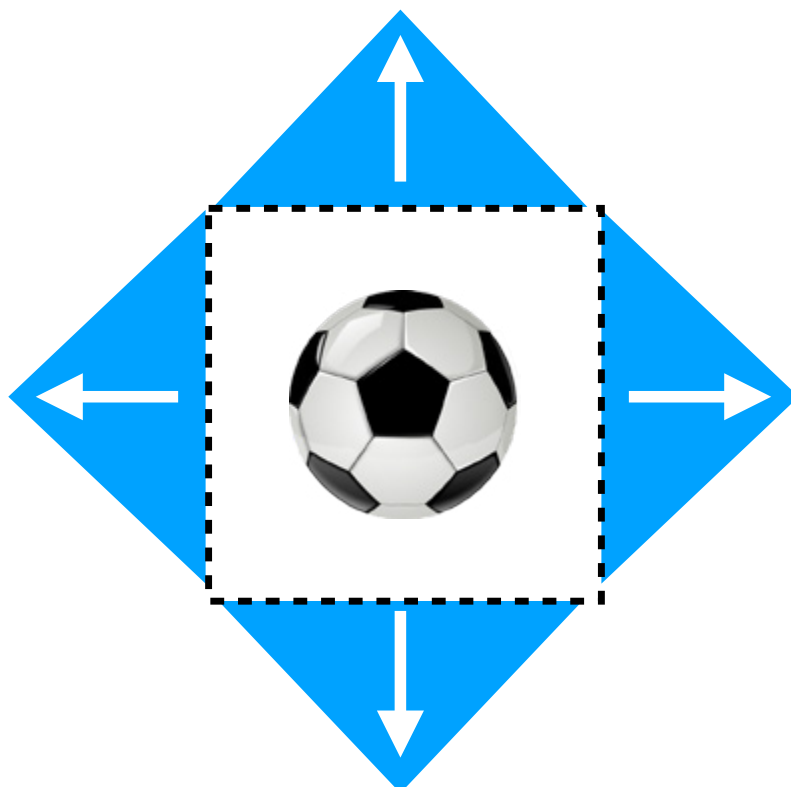

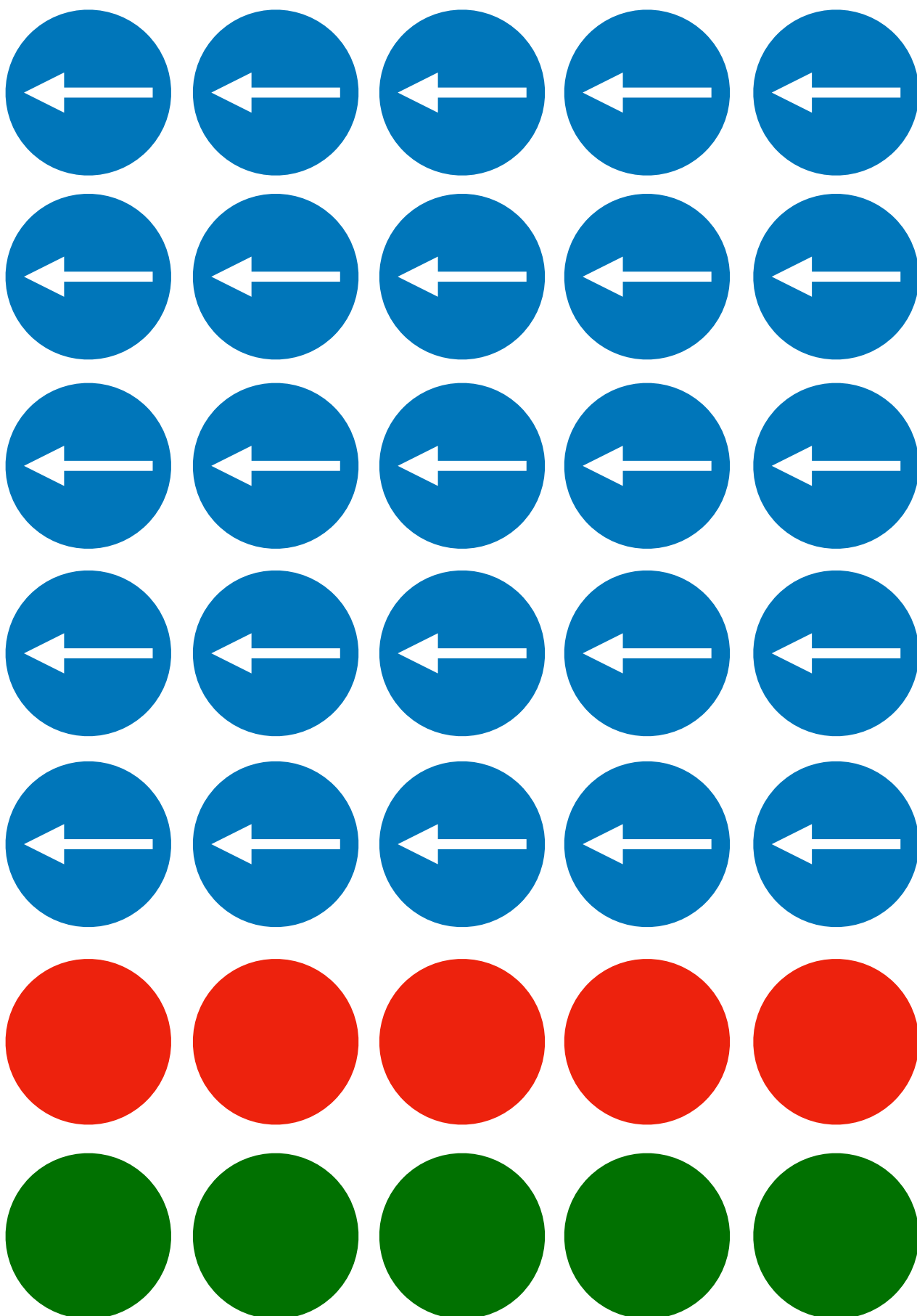
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

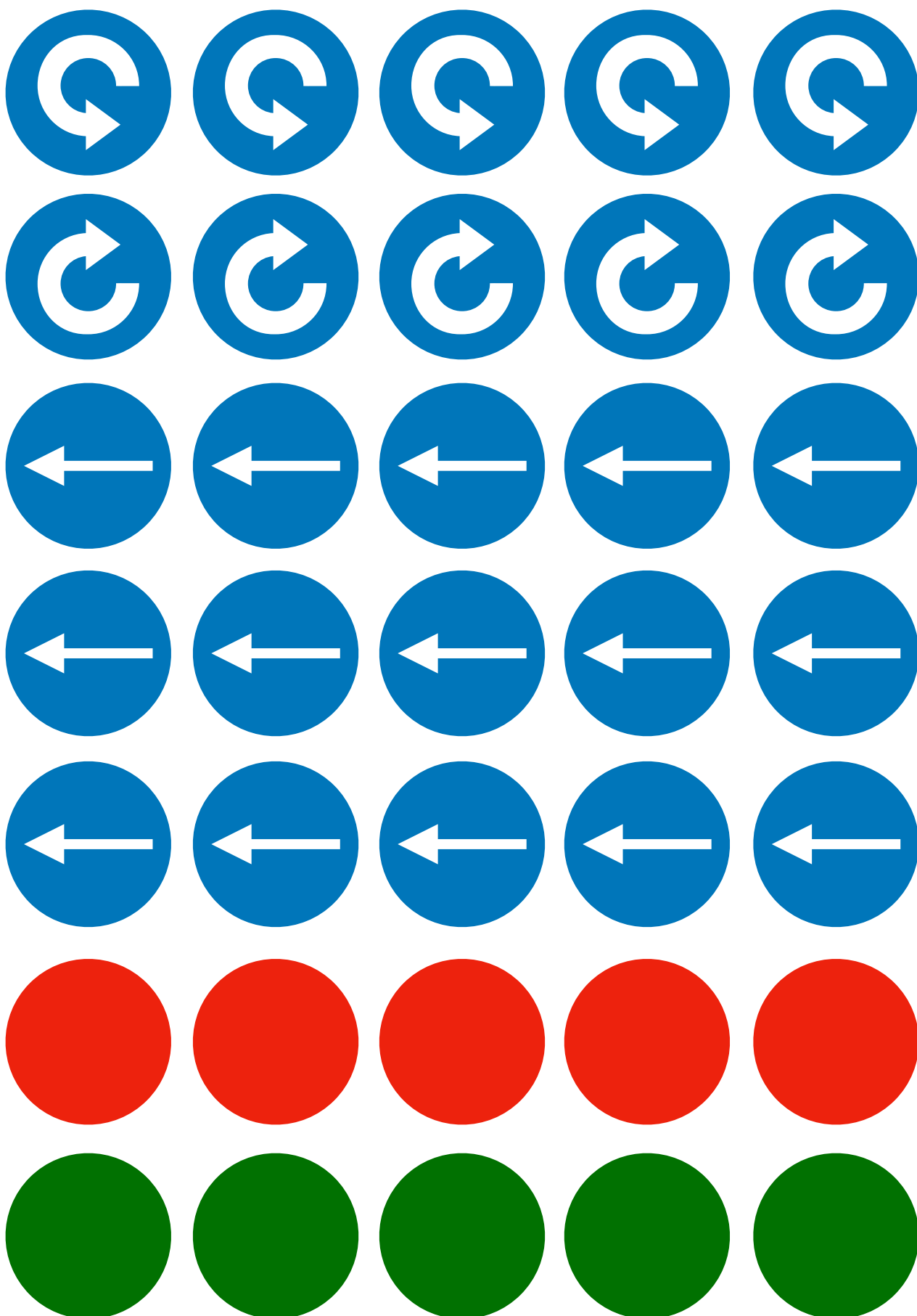
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

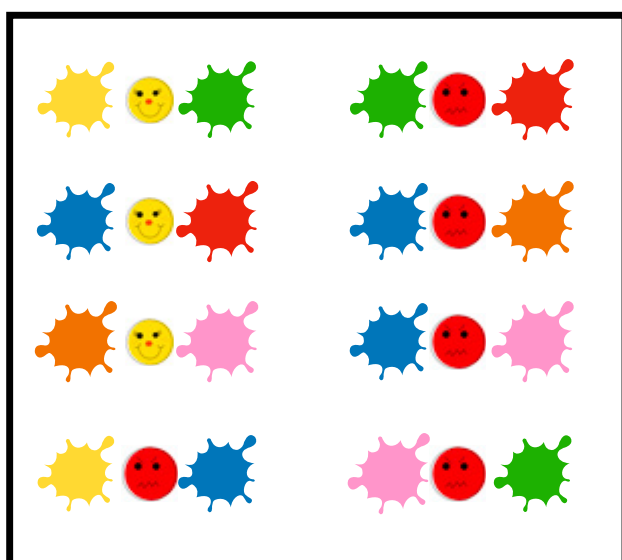
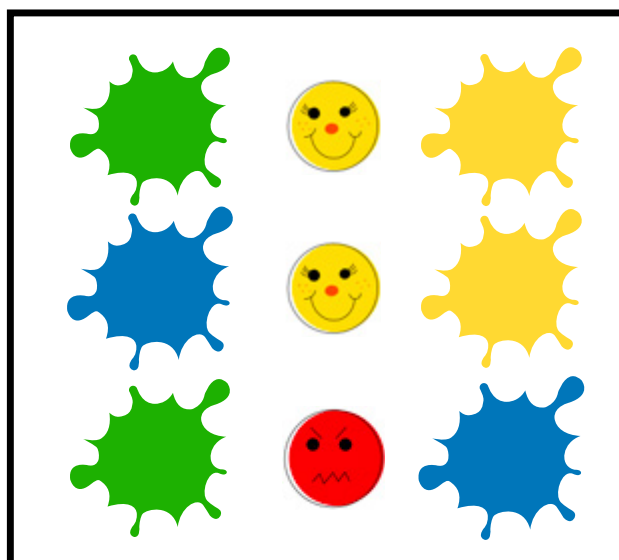
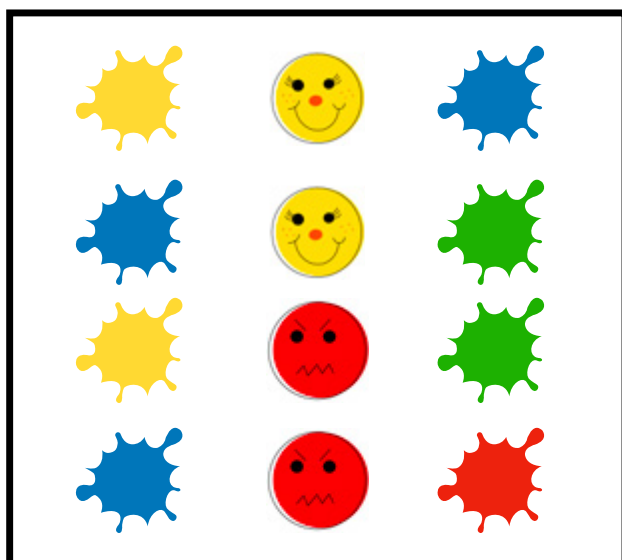
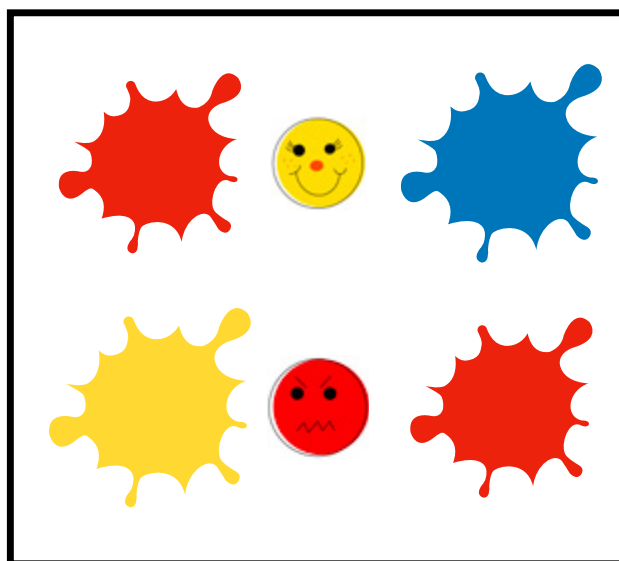
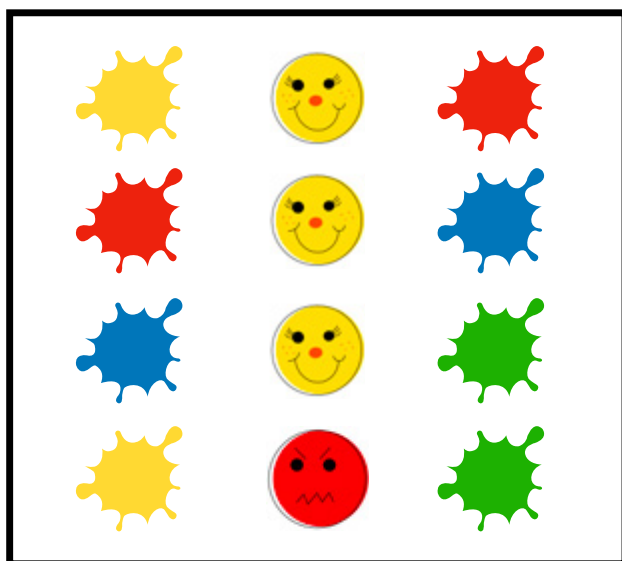

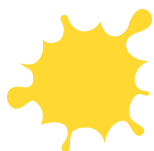

W LEWO

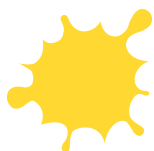

W PRAWO

W LEWO

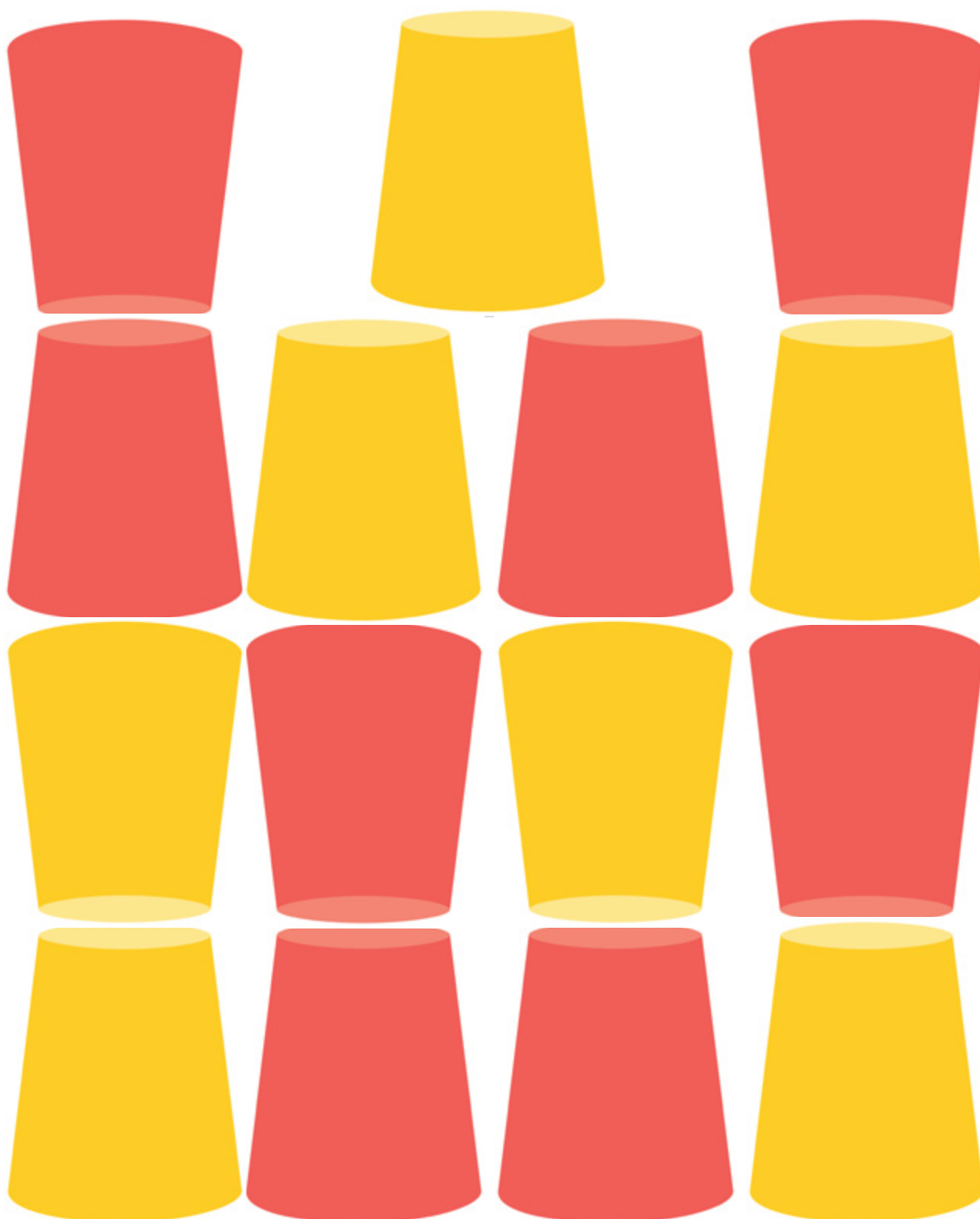
W PRAWO

W LEWO

W PRAWO

Rozwijaj się
online!

eduakcja

Przyszłość stworzą dzieci

Najszersza baza
pokazowych
zajęć z dziećmi

Nowoczesne i praktyczne

SZKOLENIA ONLINE DLA NAUCZYCIELI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

www.edu-akcja.pl/tematyka

Dostęp kiedy chcesz

Pokazowe zajęcia z dziećmi

Dodatkowe materiały
do pobrania w PDF

Po każdym szkoleniu
zaświadczenie

Dostępne
szkolenia:

Dołącz
do nas!

Zasady dostępu do platformy szkoleniowej online EduAkcji:

- ▶ Szkolenia dostępne są przez kolejnych 12 miesięcy.
- ▶ Do szkoleń można wracać w dowolnym miejscu i czasie.
- ▶ Ze szkoleń może korzystać cała kadra placówki.
- ▶ Modyfikacja listy uczestników bez konieczności dopłat.
- ▶ Automatyczny dostęp do nowych szkoleń w czasie wykupionego dostępu.

Nasze szkolenia to wysokiej jakości nagrania wideo w formie wykładów oraz pokazowych zajęć z dziećmi. Zapraszamy!

KONTAKT:

Miron Szmytkiewicz
koordynator ds. sprzedaży
w programie EduAkcja

m.szmytkiewicz@edu-akcja.pl

505 442 812

www.edu-akcja.pl/tematyka

@programeduakcja

Poznaj nasze szkolenia online:

Matematyka w przedszkolu

Aleksandra Tabaczyńska

Odkryjesz, że matematyka to przede wszystkim nauka kojarzenia i wnioskowania, łączenia ze sobą różnych faktów. To nauka myślenia kreatywnego i twórczego. Dowiesz się, jak zorganizować warsztat matematyczny nauczyciela i dziecka.

Aktywne słuchanie muzyki w koncepcji Batii Strauss

Małgorzata Koc

Poznasz niezwykle atrakcyjną metodę wprowadzania dziecka w świat muzyki poważnej w koncepcji Batii Strauss. Otrzymasz instrukcję, jak krok po kroku, samodzielnie ułożyć aranżację do wybranego utworu. Zobaczysz, jak wykorzystać instrumenty perkusyjne i proste przedmioty do stworzenia wspólnej orkiestry.

Jak uczyć dziecko mówić. Praca z dzieckiem z opóźnionym rozwojem mowy

Dagmara Śmiałkowska

Dowiesz się, co zrobić, gdy dziecko nie mówi i jak wykorzystać terapeutycznie czas w przedszkolu. Poznasz metody pracy z dzieckiem z opóźnionym rozwojem mowy, ćwiczenia wspomagające rozwój mowy i pomoce edukacyjne, których warto używać. Nauczysz się, jak mówić do dziecka i skupiać jego uwagę.

Formy i metody aktywności ruchowej w przedszkolu

Marzena Kłos

Upewnisz się w tym, że ruch jest stymulatorem rozwoju psychicznego i fizycznego. Każdy dzień w przedszkolu powinien być nim przepełniony. Dowiesz się, jakie są formy aktywności ruchowej i jakie zabawy ruchowe można organizować w pracy z przedszkolakami.

eduakcja

NOWOCZESNY PROGRAM SZKOLEŃ ONLINE DLA NAUCZYCIELI

**Kodowanie na dywanie
- elementy kodowania
i programowania w przedszkolu**

Anna Świć

Przekonasz się, że elementy kodowania warto wprowadzać do zajęć już z dziećmi w wieku przedszkolnym. Zobaczysz, jak zorganizować i przygotować narzędzia, dopasowując je do odpowiedniej grupy wiekowej i rodzaju zajęć.

**Pomówmy o mówieniu.
Słów kilka na temat
językowego rozwoju dziecka**

Beata Smykiewicz-Różycka

Dowiesz się, w jaki sposób poprzez zabawę i odpowiednie ćwiczenia zwiększać sprawność motoryczną aparatu mowy, jak wyrabiać prawidłowe nawyki artykulacyjne, a także – kiedy skierować dziecko do logopedy.

**Wychowanie muzyczne
w przedszkolu. Jak aktywnie
i twórczo bawić się muzyką**

Ludmiła Fabiszewska

Poznasz metodykę zajęć umuzykalniających w przedszkolu. Uporządkujesz wiedzę o formach wychowania muzycznego. Poznasz tańce i zabawy, które zaspokoją naturalną potrzebę ruchu u dzieci.

**Dzieci jako bohaterowie własnego
rozwoju. Podejście Reggio Emilia**

Agnieszka Kuźba

Odkryjesz moc swojej intuicji. Zobaczysz potencjał edukacyjny w kwiatku, patyku i koraliku oraz nauczysz się budować ciekawe, bogate i inspirujące środowisko rozwoju dzieci w duchu Reggio Emilia.

**ABC nauczyciela wychowania
przedszkolnego. Pigułka
metodyczna w praktyce**

Małgorzata Koc

Poznasz sposoby i warunki realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego. Przygotujesz własny plan pracy. Zaprojektujesz zgodnie z metodyką przebieg różnych typów zajęć dydaktycznych.

**Zabawy paluszkowe stymulujące
pamięć, mowę i sprawność
manualną dziecka**

Małgorzata Koc

Poznasz kilkanaście zabaw ruchowo-manipulacyjnych połączonych z wypowiedziami krótkich wierszyków wzbogacających zasób słownictwa, ekspresywną mowę oraz wzmacniających mięśnie obręczy barkowej, przedramienia, dłoni i palców.

**Zmysły a odbiór świata. Integracja
sensoryczna przedszkolaka**

Dorota Pąk

Usystematyzujesz swoją wiedzę dotyczącą zmysłów. Poznasz ich rolę w rozwoju małego dziecka oraz metody wykonywania prostych ćwiczeń wspierających procesy integracji sensorycznej przedszkolaków.

Metoda globalnego czytania Glenna Domana w edukacji przedszkolnej

Karolina Pol

Dowiesz się, na czym polega metoda Domana. Poznasz etapy i wskazówki pomocne w jej wdrażaniu. Zapoznasz się ze sposobami rozwijania w dziecku ciekawości języka pisanego. Przygotujesz dzieci do nauki czytania w szkole.

Eksperymenty na każdą okazję, czyli sposoby i pomysły na wzbogacenie przedszkolnych wydarzeń

Justyna Sobolewska

Poznasz sprawdzone pomysły na atrakcyjne i proste zajęcia badawcze podczas przedszkolnych wydarzeń. Otrzymasz instrukcje, jak się do nich przygotować, jak zaangażować każde dziecko i wzbudzić w nim ciekawość świata.

Mali właściciele wielkich mózgów. O neurobiologii wczesnego dzieciństwa

prof. Marek Kaczmarzyk

Zrozumiesz, jak dynamicznie rozwijają się mózgi małych dzieci. Jakie czynniki środowiska sprzyjają rozwojowi, a jakie mogą go ograniczyć. Dowiesz się, jaką rolę odgrywają dorośli w życiu małego dziecka.

Drama jako metoda skutecznego wspomagania rozwoju dzieci w przedszkolu

Maria Maruszczyk

Dowiesz się, czym jest drama, jakie są jej założenia oraz poznasz sposób prowadzenia zajęć tą metodą. Pobudzisz wyobraźnię i kreatywność swoją oraz swoich przedszkolaków. Pomożesz im zrozumieć emocje i rozwiniesz ich umiejętności interpersonalne.

O znaczeniu wyobraźni twórczej w rozwoju dzieci

dr Monika Just

Zdobędziesz wiedzę o etapach rozwoju zdolności wyobraźniowych, ich przejawach oraz sprawdzonych metodach wspierania tego rozwoju. Wzbogacisz swój warsztat pracy o środki dydaktyczne rozwijające wyobraźnię dziecka.

Przestrzeń odkrywcy w przedszkolu – doświadczenia i eksperymenty uwalniające naturalną ciekawość dzieci

Justyna Sobolewska

Otrzymasz bazę eksperymentów, którymi wzbogacisz przedszkolny program i wprowadzisz dzieci w świat nauki. Dowiesz się, jak szybko i tanio zorganizować przedszkolne laboratorium oraz jak przeprowadzić dany eksperyment w grupie.

Budowanie koalicji na rzecz rozwoju dzieci. Współpraca i komunikacja z rodzicami

dr Izabela Lebuda

Dowiesz się, w jaki sposób, korzystając z technik komunikacji werbalnej i pozawerbalnej, efektywnie budować i rozwijać relacje z rodzicami. Poznasz techniki budowania zaufania i autorytetu oraz asertywnej komunikacji.